

Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú

Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 285, de 27 de novembre de 1992. Correccions d'errades: BOE núm. 311, de 28 de desembre de 1992; BOE núm. 23, de 27 de gener de 1993).

Llei publicada en la col·lecció Quaderns de legislació, núm. 4, de l'EAPC (Barcelona, 2004, 7a edició). Aquesta edició ha estat anotada pel Servei Lingüístic de l'Àmbit Judicial. Està actualitzada fins a la darrera modificació normativa, feta per la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics (BOE núm. 150, de 23 de juny), que encara no ha estat publicada en el suplement del BOE en català. Recull literalment el text en català de les reformes publicades a partir de 1998 en els suplementos en llengua catalana del BOE.

Aquesta informació no substitueix la publicada en els diaris oficials, únics instruments que donen fe de la seva autenticitat.

TÍTOL PRELIMINAR

Àmbit d'aplicació i principis generals

- Article 1. Objecte de la Llei
- Article 2. Àmbit d'aplicació
- Article 3. Principis generals

TÍTOL I

Les administracions públiques i les seves relacions

- Article 4. Principis de les relacions entre les administracions públiques
- Article 5. Conferències sectorials i altres òrgans de cooperació
- Article 6. Convenis de col·laboració
- Article 7. Plans i programes conjunts
- Article 8. Efectes dels convenis
- Article 9. Relacions amb l'Administració local
- Article 10. Comunicacions a les Comunitats Europees

TÍTOL II

Òrgans de les administracions públiques

CAPÍTOL I

Principis generals i competència

- Article 11. Creació d'òrgans administratius
- Article 12. Competència
- Article 13. Delegació de competències
- Article 14. Avocació
- Article 15. Encàrrec de gestió
- Article 16. Delegació de signatura
- Article 17. Suplència
- Article 18. Coordinació de competències
- Article 19. Comunicacions entre òrgans
- Article 20. Decisions sobre competència
- Article 21. Instruccions i ordres de servei

CAPÍTOL II

Òrgans col·legiats

- Article 22. Règim
- Article 23. President
- Article 24. Membres
- Article 25. Secretari
- Article 26. Convocatòries i sessions
- Article 27. Actes

CAPÍTOL III

Abstenció i recusació

- Article 28. Abstenció
- Article 29. Recusació

TÍTOL III

Les persones interessades

- Article 30. Capacitat d'actuar
- Article 31. Concepte de persona interessada
- Article 32. Representació
- Article 33. Pluralitat de persones interessades
- Article 34. Identificació de les persones interessades

TÍTOL IV

L'activitat de les administracions públiques

CAPÍTOL I

Normes generals

- Article 35. Drets dels ciutadans
- Article 36. Llengua dels procediments
- Article 37. Dret d'accés a arxius i registres
- Article 38. Registres
- Article 39. Col·laboració dels ciutadans
- Article 40. Compareixença dels ciutadans
- Article 41. Responsabilitat de la tramitació
- Article 42. Obligació de resoldre
- Article 43. Silenci administratiu en procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat
- Article 44. Falta de resolució expressa en procediments iniciats d'ofici
- Article 45. Incorporació de mitjans tècnics
- Article 46. Validesa i eficàcia de documents i còpies

CAPÍTOL II

Termes i terminis

- Article 47. Obligatorietat de termes i terminis
- Article 48. Càmput
- Article 49. Ampliació
- Article 50. Tramitació d'urgència

TÍTOL V

Les disposicions i els actes administratius

CAPÍTOL I

Disposicions administratives

Article 51. Jerarquia i competència

Article 52. Publicitat i inderogabilitat singular

CAPÍTOL II

Requisits dels actes administratius

Article 53. Producció i contingut

Article 54. Motivació

Article 55. Forma

CAPÍTOL III

Eficàcia dels actes

Article 56. Executivitat

Article 57. Efectes

Article 58. Notificació

Article 59. Pràctica de la notificació

Article 60. Publicació

Article 61. Indicació de notificacions i publicacions

CAPÍTOL IV

Nul·litat i anul·labilitat

Article 62. Nul·litat de ple dret

Article 63. Anul·labilitat

Article 64. Transmissibilitat

Article 65. Conversió d'actes viciats

Article 66. Conservació d'actes i tràmits

Article 67. Validació

TÍTOL VI

Disposicions generals sobre els procediments administratius

CAPÍTOL I

Iniciació del procediment

Article 68. Classes d'iniciació

Article 69. Iniciació d'ofici

Article 70. Sol·licituds d'iniciació

Article 71. Esmena i millora de la sol·licitud

Article 72. Mesures provisionals

Article 73. Acumulació

CAPÍTOL II

Ordenació del procediment

Article 74. Impuls
Article 75. Celeritat
Article 76. Compliment de tràmits
Article 77. Qüestions incidentals

CAPÍTOL III

Instrucció del procediment

SECCIÓ PRIMERA

Disposicions generals

Article 78. Actes d'instrucció
Article 79. Al·legacions

SECCIÓ SEGONA

Prova

Article 80. Mitjans i període de prova
Article 81. Realització de la prova

SECCIÓ TERCERA

Informes

Article 82. Petició
Article 83. Evacuació
Article 84. Tràmit d'audiència
Article 85. Actuació de les persones interessades
Article 86. Informació pública

CAPÍTOL IV

Finalització del procediment

SECCIÓ PRIMERA

Disposicions generals

Article 87. Terminació
Article 88. Terminació convencional

SECCIÓ SEGONA

Resolució

Article 89. Contingut

SECCIÓ TERCERA

Desistiment i renúncia

Article 90. Exercici
Article 91. Mitjans i efectes

SECCIÓ QUARTA

Caducitat

Article 92. Requisits i efectes

CAPÍTOL V

Execució

Article 93. Títol

Article 94. Executorietat

Article 95. Execució forçosa

Article 96. Mitjans d'execució forçosa

Article 97. Constrenyiment sobre el patrimoni

Article 98. Execució subsidiària

Article 99. Multa coercitiva

Article 100. Compulsió sobre les persones

Article 101. Prohibició d'interdictes.

TÍTOL VII

Revisió dels actes en via administrativa

CAPÍTOL I

Revisió d'ofici

Article 102. Revisió de disposicions i actes nuls

Article 103. Declaració de lesivitat d'actes anul·lables

Article 104. Suspensió

Article 105. Revocació d'actes i rectificació d'errors

Article 106. Límits de la revisió

CAPÍTOL II

Recursos administratius

SECCIÓ PRIMERA

Principis generals

Article 107. Objecte i classes

Article 108. Recurs de revisió

Article 109. Fi de la via administrativa

Article 110. Interposició de recurs

Article 111. Suspensió de l'execució

Article 112. Audiència de les persones interessades

Article 113. Resolució

SECCIÓ SEGONA

Recurs d'alçada

Article 114. Objecte

Article 115. Terminis

SECCIÓ TERCERA

Recurs potestatiu de reposició

Article 116. Objecte i naturalesa

Article 117. Terminis

SECCIÓ QUARTA

Recurs extraordinari de revisió

Article 118. Objecte i terminis

Article 119. Resolució

TÍTOL VIII

Reclamacions prèvies a l'exercici de les accions civils i laborals

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 120. Naturalesa

Article 121. Efectes

CAPÍTOL II

Reclamació prèvia a la via judicial civil

Article 122. Iniciació

Article 123. Instrucció

Article 124. Resolució

CAPÍTOL III

Reclamació prèvia a la via judicial laboral

Article 125. Tramitació

Article 126. Reclamacions del personal civil no funcionari de l'Administració militar

TÍTOL IX

Potestat sancionadora

CAPÍTOL I

Principis de la potestat sancionadora

Article 127. Principi de legalitat

Article 128. Irretroactivitat

Article 129. Principi de tipicitat

Article 130. Responsabilitat

Article 131. Principi de proporcionalitat

Article 132. Prescripció

Article 133. Concurrencia de sancions

CAPÍTOL II

Principis del procediment sancionador

Article 134. Garantia de procediment

Article 135. Drets de la persona presumptament responsable

Article 136. Mesures de caràcter provisional

Article 137. Presumpció d'innocència

Article 138. Resolució

TÍTOL X

Responsabilitat de les administracions públiques i de les seves autoritats i altre personal al seu servei

CAPÍTOL I

Responsabilitat patrimonial de l'Administració pública

Article 139. Principis de la responsabilitat

Article 140. Responsabilitat concurrent de les administracions públiques

Article 141. Indemnització

Article 142. Procediments de responsabilitat patrimonial

Article 143. Procediment abreujat

Article 144. Responsabilitat de dret privat

CAPÍTOL II

Responsabilitat de les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques

Article 145. Exigència de la responsabilitat patrimonial de les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques

Article 146. Responsabilitat civil i penal

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Òrgans col·legiats de govern

Segona. Informatització de registres

Tercera. Adequació de procediments

Quarta. Taxes del procediment

Cinquena. Procediments administratius en matèria tributària

Sisena. Actes de la Seguretat Social i desocupació

Setena. Procediment administratiu sancionador per infraccions en l'ordre social i per a l'extensió d'actes de liquidació de quotes de la Seguretat Social

Vuitena. Procediments disciplinaris

Novena.

Desena

Onzena. Procediments administratius instats davant missions diplomàtiques i oficines consulars

Dotzena. Responsabilitat en matèria d'assistència sanitària

Tretzena. Règim de subscripció de convenis de col·laboració

Catorzena. Relacions amb les ciutats de Ceuta i Melilla

Quinzena.

Setzena. Administració dels territoris històrics del País Basc

Dissetena.

Divuitena. Presentació telemàtica de sol·licituds i comunicacions dirigides a l'Administració General de l'Estat i els seus organismes públics.

Dinovena. Procediments administratius regulats a la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. Corporacions de dret públic

Segona. Règim transitori dels procediments

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

DISPOSICIÓ FINAL

Desplegament i entrada en vigor de la Llei

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

1

La Constitució recull en el títol IV els principis que inspiren l'actuació administrativa i garanteixen la submissió plena de la seva activitat a la Llei i al dret, i configura el Govern de la nació com un òrgan eminentment polític que dirigeix l'Administració i exerceix la potestat reglamentària.

En l'ordenament que va tenir el seu origen en el règim autocràtic precedent es reduïa el Govern a l'òrgan superior en el qual culmina l'Administració de l'Estat i, en conseqüència, se'l concebia com un mer apèndix o prolongació d'aquesta, amb la qual compartiria, en bona mesura, la seva naturalesa administrativa. L'article 97 de la Constitució bandeja definitivament aquesta concepció i recupera per al Govern l'àmbit polític de la funció de governar, inspirada en el principi de legitimitat democràtica. Es perfilen, així, amb nitidesa, els trets propis que defineixen el Govern i l'Administració com a institucions públiques constitucionalment diferenciades i els trets que estableixen la subordinació de l'Administració a l'acció política de direcció del Govern.

Cal ara que el marc que regula el règim jurídic de les administracions públiques sigui objecte d'una adaptació normativa expressa que el configuri de forma harmònica i concordant amb els principis constitucionals.

La Constitució garanteix el sotmetiment de les administracions públiques al principi de legalitat, tant pel que fa a les normes que regeixen la seva pròpia organització, com pel que fa al règim jurídic, el procediment administratiu i el sistema de responsabilitat.

D'altra banda, l'Administració local, el règim jurídic de la qual està establert com a bàsic en l'article 149.1.18a de la Constitució, té una regulació específica en la seva actual Llei de bases que no ofereix cap dificultat d'adaptació als objectius d'aquesta Llei i que no exigeix modificacions específiques.

2

L'article 149.1.18a de la Constitució distingeix entre les bases del règim jurídic de les administracions públiques, que han de garantir a la persona administrada un tractament comú davant d'aquestes; el procediment administratiu comú, sens perjudici de les especialitats derivades de l'organització pròpia de les comunitats autònomes, i el sistema de responsabilitat de totes les administracions públiques.

La delimitació del règim jurídic de les administracions públiques s'engloba en l'esquema «bases més desenvolupament», que permet a les comunitats autònomes dictar les seves pròpies normes sempre que s'ajustin a les bases estatals. Tanmateix, pel que fa al procediment administratiu comú i al sistema de responsabilitat de les administracions públiques, encara que la seva formulació jurídica sigui la manifestació expressa i la traducció

pràctica per als ciutadans de l'aplicació regular del mateix règim jurídic, la Constitució les considera com una competència normativa plena i exclusiva de l'Estat.

La Llei recull aquesta concepció constitucional de distribució de competències i regula el procediment administratiu comú, d'aplicació general a totes les administracions públiques, i fixa les garanties mínimes dels ciutadans pel que fa a l'activitat administrativa. Aquesta regulació no exhaureix les competències estatals o autonòmiques d'establir procediments específics *ratione materiae*, que han de respectar, en tot cas, aquestes garanties. La Constitució estableix la competència de les comunitats autònomes per a fixar les especialitats derivades de la seva organització pròpia, però a més, com ha assenyalat la jurisprudència constitucional, no es pot dissociar la norma substantiva de la norma de procediment, per la qual cosa també ha de ser possible que les comunitats autònomes dictin les normes de procediment necessàries per a l'aplicació del seu dret substantiu, ja que el que es reserva l'Estat no és tot procediment, sinó sols aquell que hagi de ser comú i hagi estat establert com a tal. La regulació dels procediments propis de les comunitats autònomes ha de respectar sempre les regles del procediment, el qual, pel fet que és competència exclusiva de l'Estat, integra el concepte de procediment administratiu comú. A aquest avançat concepte respon la Llei, que és aplicable a totes les administracions públiques i és rigorosament respectuosa amb la distribució constitucional de competències.

3

Amb independència de la Llei de 19 d'octubre de 1889, que en el seu intent d'uniformar el procediment va constituir un pas significatiu en l'evolució del dret públic espanyol —encara que es plasmés en un garbuix de reglaments departamentals—, la primera i única regulació del règim jurídic i del procediment administratiu de l'Administració pública, en el nostre ordenament, és la continguda en els articles 22 i següents de la Llei de règim jurídic de l'Administració de l'Estat, de 26 de juliol de 1957, i en la Llei de procediment administratiu, de 17 de juliol de 1958, que constitueixen, certament, una aportació rellevant en la configuració del nostre dret administratiu; en particular, aquesta darrera.

El marc jurídic que dissenyen aquestes normes té per objecte explícit, sobretot, la unificació de normes preexistents, «...aplegar en un text únic aplicable a tots els departaments ministerials...», per tal de garantir una actuació comuna, gairebé didàctica, en el funcionament intern de l'Administració, en el qual la garantia dels particulars és tractada des de la unificació del procediment i des del concepte de l'autorització prèvia per al reconeixement d'un dret o la satisfacció d'un interès legítim.

La Constitució de 1978 crea un concepte nou d'Administració, sotmesa a la llei i al dret, adient amb l'expressió democràtica de la voluntat popular. La Constitució consagra el caràcter instrumental de l'Administració, posada al servei dels interessos dels ciutadans, i la responsabilitat política del Govern corresponent, ja que és el responsable de dirigir-la.

El règim jurídic de les administracions públiques s'ha d'establir des d'aquest concepte i transcendir a les regles de funcionament intern, per a integrar-se en la societat a la qual serveix com l'instrument que promou les condicions perquè els drets constitucionals de l'individu i els grups que integren la societat siguin reals i efectius.

Però a més, el règim jurídic no és neutral en una dinàmica de modernització de l'Estat. El procediment administratiu és un instrument adequat per a dinamitzar el seu avenç i, per tant, les regles essencials del procediment són una peça fonamental en el procés de modernització de la nostra societat i de la seva Administració.

Des d'aquesta òptica, el canvi que opera la Llei és profund i es percep al llarg de l'articulat, en el qual s'han respectat, fins i tot literalment, els preceptes més consolidats en la tècnica de la gestió administrativa.

La recepció que la Llei opera de l'anterior ordenament constitueix per ella mateixa un reconeixement de la importància que aquell va tenir al seu dia i que avui en bona part conserva.

Però, al costat d'això, resulta innegable la necessitat d'introduir reformes profundes en aquesta matèria que tinguin en compte, tant la multiplicitat d'administracions públiques a les quals la Llei va dirigida, com la necessitat d'ampliar i reforçar les garanties dels ciutadans per a la resolució justa i ràpida dels assumptes.

4

La múltiple i complexa realitat que comporta la coexistència de l'Administració de l'Estat, les administracions de les comunitats autònomes i les de les entitats locals, que projecten llur activitat sobre un mateix espai subjectiu i geogràfic, fa necessari propiciar un apropament eficaç dels serveis administratius als ciutadans. Objectiu que demana, al seu torn, una relació fluida entre les administracions públiques i un marc jurídic d'actuació comú a totes elles, que permeti als particulars adreçar-se a qualsevol instància administrativa amb la certesa que totes actuen amb criteris homogenis.

L'eficàcia en el resultat de l'actuació d'aquesta realitat plural i complexa que són les administracions públiques fa que la cooperació entre elles resulti un principi actiu, no solament desitjable, sinó indispensable per al seu funcionament. La cooperació és un deure general, l'essència del model d'organització territorial de l'Estat autònic, que es configura com un deure recíproc de suport i lleialtat mútua que no cal que es justifiqui en preceptes concrets, perquè no es pot imposar, sinó que s'ha d'acordar, conformar o concertar. És el principi que, com a tal, ha de presidir l'exercici de competències compartides o de les que s'exerceixen sobre un mateix espai físic. Aquesta necessària cooperació institucional entre administracions públiques permetrà, en el marc de la modernització de les seves estructures, la simplificació de totes elles i, quan sigui possible, també la reducció de l'organització territorial de l'Administració General de l'Estat en les comunitats autònomes que, per raó del seu nivell competencial propi, hagin assumit la gestió de les matèries en què s'exerceixin les funcions d'aquells òrgans territorials.

5

Els nous corrents de la ciència de l'organització aporten un enfocament addicional com a mecanisme per tal de garantir la qualitat i transparència de l'actuació administrativa, els quals configuren diferències substancials entre els escenaris de 1958 i 1992. La Llei de procediment administratiu de 1958 va pretendre modernitzar les maneres arcaïques de l'Administració espanyola, propugnant una racionalització dels treballs burocràtics i la utilització de «màquines adequades, amb vista a implantar una mecanització progressiva i un automatisme a les oficines públiques, sempre que el volum de feina faci econòmica la utilització d'aquests procediments». Aquest plantejament tan limitat ha dificultat que la informatització, el suport i el teixit nerviós de les relacions socials i econòmiques de la nostra època hagi tingut fins ara una incidència substantiva en el procediment administratiu, per manca de reconeixement formal de la validesa de documents i comunicacions emesos per aquesta via. L'extraordinari avenç experimentat en les nostres administracions públiques en la tecnificació dels seus mitjans operatius, per mitjà del seu parc informàtic i telemàtic cada

vegada més gran, s'ha limitat al funcionament intern, sense correspondència rellevant amb la producció jurídica de la seva activitat relacionada amb els ciutadans. Les tècniques burocràtiques formalistes, suposadament garantistes, han caducat, encara que a alguns els semblin inamovibles, i la Llei s'obre decididament a la tecnificació i modernització de l'actuació administrativa en el seu vessant de producció jurídica i a l'adaptació permanent al ritme de les innovacions tecnològiques.

6

El títol I tracta de les relacions entre les administracions públiques de caràcter directe en uns casos i, en d'altres, formalitzades per mitjà dels òrgans superiors de govern, a partir de les premisses de la lleialtat constitucional i la col·laboració que han de presidir aquelles, consubstancials amb el model d'organització territorial de l'Estat implantat per la Constitució.

Això és condició inexcusable per articular el desenvolupament ordenat de l'activitat administrativa des del moment en què coexisteixen diverses administracions que projecten la seva activitat sobre el mateix àmbit territorial, personal i, de vegades, material, activitat que alhora ha de complir criteris d'eficàcia sense menyscabament de competències alienes. Conjugar aquesta pluralitat de factors obliga a intensificar les relacions de cooperació, per mitjà de l'assistència recíproca, l'intercanvi d'informació, les conferències sectorials per a l'adopció de criteris o punts de vista comuns a l'hora de tractar els problemes de cada sector, o l'establiment de convenis de col·laboració, com a aspectes generals que podran ser susceptibles de concreció en els diferents sectors de l'activitat administrativa.

La Llei recull aquests aspectes, que ja han demostrat la seva fecunditat en la pràctica, i introdueix com a novetat la figura del conveni de conferència sectorial, que propiciarà l'acord multilateral per a accions sectorials, sense detriment del seu origen pactat, que requereix la conformitat expressa de totes les parts que hi intervenen. D'aquesta manera, les conferències sectorials, sense substituir o anul·lar les facultats decisòries pròpies de cada administració pública, rebran un nou impuls en el paper decisiu que ja tenen en la consolidació de l'Estat de les autonomies.

7

El títol II dedica el capítol I a regular els principis generals del règim dels òrgans administratius, derivats dels principis superiors d'indisponibilitat de la competència, jerarquia i coordinació, en el marc del que estableix l'article 103 de la Constitució. Plenament respectuosa amb la potestat d'autoorganització de les administracions públiques, la Llei es limita a regular el nucli estricte del que constitueix la normativa bàsica de tota organització administrativa, l'observança de la qual té efectes directes sobre la validesa i eficàcia dels actes administratius.

La mateixa perspectiva relativa a l'autoorganització porta a regular, en el capítol II, el règim del funcionament dels òrgans col·legiats.

Però, a més, l'evolució més recent de la nostra organització administrativa cap a fórmules participatives, obliga a tenir en compte la nova tipologia d'òrgans col·legiats, la composició i la funcionalitat dels quals no s'ajusta a la regulació establerta per la Llei anterior, dictada en una circumstància històrica i política en la qual la participació d'altres administracions o d'organitzacions socials resultava impensable.

El capítol III, que recull les normes generals d'abstenció i recusació de les autoritats i el personal de les administracions públiques, és corol·lari del mandat que la Constitució acull en l'article 103.1, quan predica que l'Administració pública serveix, amb objectivitat, els interessos generals. L'establiment d'una normativa comuna de les causes objectives d'abstenció i recusació és el mateix que garantir el principi de neutralitat, el qual exigeix mantenir els serveis públics a recer de qualsevol col·lisió entre interessos particulars i interessos generals.

8

El títol III recull les normes relatives a les persones interessades, amb l'amplitud que exigeix aquest concepte. Es regulen les especialitats de la capacitat d'actuar en l'àmbit del dret administratiu, la legitimació per a intervenir en el procediment, la compareixença per mitjà de representants i la pluralitat de persones interessades. Amb això es dona una resposta adequada a la Constitució, que, en l'article 105.c, acull el dret d'audiència de les persones interessades com a peça angular del procediment administratiu.

9

El títol IV, sota l'epígraf «L'activitat de les administracions públiques», conté una transcendent formulació dels drets dels ciutadans en els procediments administratius, a més dels que els reconeixen la Constitució i les lleis. D'aquesta enunciació, se'n poden destacar, com a innovacions significatives: la possibilitat d'identificar les autoritats i els funcionaris sota la responsabilitat dels quals es tramiten els procediments —amb la qual cosa es trenca l'opacitat tradicional de l'Administració—, el dret de formular al·legacions i d'aportar documents en qualsevol fase del procediment anterior al tràmit d'audiència, el de no presentar els que ja s'han aportat a l'administració actuant i el d'obtenir informació i orientació sobre els condicionaments jurídics o tècnics que les disposicions vigents imposin als projectes que es proposin dur a terme.

Incorpora, a continuació, les normes essencials sobre l'ús de les llengües oficials, regula l'accés a la informació dels arxius i registres administratius, conformement al que estableix l'article 105.b de la Constitució, i tracta d'una manera frontal i decidida —en contraposició a la timidesa de les disposicions de la Llei de procediment administratiu de 1958— la instal·lació en suport informàtic dels registres generals, i també la integració informàtica d'aquests amb els altres registres administratius.

En aquesta matèria adquireixen un relleu especial els principis de cooperació, coordinació i col·laboració, i possibiliten que els ciutadans puguin presentar les sol·licituds, els escrits i les comunicacions que dirigeixin a les administracions públiques en els registres de qualsevol òrgan administratiu que pertanyi a l'Administració General de l'Estat o a la de qualsevol administració de les comunitats autònomes, al marge de les restants possibilitats ja establertes o que es puguin establir. A tal efecte es preveu que, per mitjà de convenis de col·laboració entre les administracions públiques, s'implantint sistemes d'intercomunicació i coordinació de registres que garanteixin la compatibilitat informàtica i la transmissió telemàtica dels assentaments.

El dret a la identificació de les autoritats i els funcionaris sota la responsabilitat dels quals es tramiten els procediments, a què abans hem fet referència, es complementa ara amb la possibilitat de sol·licitar l'exigència de responsabilitat per les anomalies en la tramitació.

La Llei introdueix un concepte nou sobre la relació de l'Administració amb els ciutadans, que supera la doctrina de l'anomenat silenci administratiu. Es podria dir que aquesta Llei estableix el silenci administratiu positiu, la qual cosa canvia la nostra norma tradicional. No seria exacte. L'objectiu de la Llei no és pas donar caràcter positiu a la inactivitat de l'Administració quan els particulars s'hi adrecen. El caràcter positiu de la inactivitat de l'Administració és la garantia que s'estableix quan no es compleix el veritable objectiu de la Llei, que és que els ciutadans obtinguin una resposta expressa de l'Administració i, sobretot, que l'obtinguin en el termini establert. El silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedeixi que els drets dels particulars es buidïn de contingut quan la seva administració no atén eficaçment i amb la celeritat pertinent les funcions per a les quals ha estat organitzada.

Aquesta garantia, exponent d'una administració en la qual ha de prevaler l'eficàcia sobre el formalisme, només cedirà quan hi hagi un interès general prevalent o bé quan realment no existeixi el dret del qual es demana el reconeixement.

Lògicament, aquesta regulació es complementa amb la inclusió posterior, com a supòsit de nul·litat de ple dret, dels actes presumptes o expressos contraris a l'ordenament jurídic pels quals s'adquireixen facultats o drets quan no es tinguin els requisits essencials per a la seva adquisició.

Conclou, el títol IV, amb una incorporació oberta de les tècniques informàtiques i telemàtiques en la relació ciutadans-Administració, i resol els problemes que es plantejaven en matèria de termes i terminis a causa de la diversitat de calendaris de festivitats.

10

Obre el títol V el capítol dedicat a les disposicions administratives enunciant els principis generals de legalitat, jerarquia, publicitat i inderogabilitat singular del reglament.

El capítol II regula els requisits dels actes administratius partint dels principis de competència i legalitat, amb l'expressió dels que requereixen motivació, i recull la seva forma escrita com a regla general.

L'eficàcia, notificació i publicació dels actes administratius es recullen en el capítol III, i s'obre la possibilitat de mitjans de notificació diferents dels tradicionals, que, sense disminuir les necessàries garanties d'autenticitat, en permetin l'agilitació mitjançant l'ús de les noves tècniques de transmissió d'informació, amb la qual cosa se supera la limitació de l'exclusivitat del domicili com a lloc de notificacions.

En el capítol IV es regulen les causes i els efectes de la nul·litat i anul·labilitat dels actes administratius. La Llei inclou, com a causa de nul·litat de ple dret, la lesió del contingut essencial dels drets i les llibertats susceptibles d'empara constitucional, en virtut de l'especial protecció que els garanteix la Constitució.

11

El títol VI regula l'estructura general del procediment que s'ha de seguir per a la realització de l'activitat jurídica de l'Administració.

En el capítol I es regula la iniciació, que es pot dur a terme d'ofici o per sol·licitud de les persones interessades.

Les sol·licituds de les persones interessades s'obren a la possible utilització de mitjans telemàtics i, fins i tot, audiovisuals, per tal de facilitar-ne la formulació, sempre que quedi acreditada l'autenticitat de la seva voluntat.

També es regulen en aquest capítol altres qüestions connexes a la iniciació, com ara el període d'informació prèvia, les mesures provisionals per a assegurar l'eficàcia de la resolució, l'acumulació d'assumptes i la modificació o millora voluntàries dels termes de la sol·licitud formulada per les persones interessades.

El capítol II, dedicat a l'ordenació, recull els criteris de celeritat i impulsió d'ofici, i conté un conjunt de regles destinades a simplificar i agilitar els tràmits del procediment.

La instrucció del procediment es recull en el capítol III amb la regulació de les al·legacions, mitjans de prova i informes. Rep tractament específic el supòsit, cada vegada més freqüent, d'emissió d'informes per una administració pública diferent de la que tramita el procediment, i estableix que el fet que no emeti l'informe no ha de paralitzar necessàriament el procediment, a fi d'evitar que la inactivitat d'una administració redundi en perjudici de les persones interessades.

Recull també aquest capítol el tràmit d'audiència, que s'ha d'efectuar donant a conèixer a les persones interessades la totalitat de l'expedient, tret del que afecti els supòsits d'excepció del dret d'accés a arxius i registres administratius.

El tràmit d'informació pública, quan ho requereixi la naturalesa del procediment, es regula d'una manera netament diferenciada de l'audiència, ja que ni la compareixença atorga, per ella mateixa, la condició de persona interessada, ni la incompareixença inhabilita la via del recurs per a les que tenen aquesta condició.

12

El capítol IV regula les formes i els efectes de la finalització del procediment, per mitjà de resolució, desistiment, renúncia o caducitat. S'hi introdueix la possibilitat de fer servir instruments convencionals en la tramitació i acabament dels procediments.

L'executivitat dels actes administratius i els mitjans d'execució forçosa queden recollits en el capítol V. L'autotutela de l'Administració pública, potestat que permet articular els mitjans d'execució que garanteixin l'eficàcia de l'activitat administrativa, queda en tot cas subordinada als límits constitucionals, i s'han d'adoptar els mitjans necessaris per a l'execució, de manera que es restringeixi al mínim la llibertat individual, i d'acord amb el principi de proporcionalitat.

13

El títol VII, «Revisió dels actes administratius», estableix una profunda modificació del sistema de recursos administratius vigent fins ara, atenent els plantejaments doctrinals més consolidats, tant pel que fa a la simplificació com a les possibilitats de l'establiment de sistemes de solució de reclamacions i recursos diferents dels tradicionals, la implantació dels quals està esdevenint freqüent en els països del nostre entorn, i que ja existeixen, en algun cas, en el nostre propi ordenament.

El sistema de revisió de l'activitat de les administracions públiques que la Llei estableix s'organitza al voltant de dues línies bàsiques: la unificació dels recursos ordinaris i el reforçament de la revisió d'ofici per causa de nul·litat.

La primera línia comporta establir un sol recurs possible per a exhaurir la via administrativa, bé sigui l'ordinari que regula la Llei, o bé el substitutiu que, amb caràcter sectorial, puguin establir altres lleis.

La revisió d'ofici, d'altra banda, es configura com un veritable procediment de nul·litat, quan es funda en aquesta causa, tal com recull la unanimitat de la doctrina jurisprudencial i científica.

14

El títol IX regula els principis bàsics a què s'ha de sotmetre l'exercici de la potestat sancionadora de l'Administració i els drets corresponents que deriven d'aquests principis per als ciutadans extrets del text constitucional i de la ja consolidada jurisprudència sobre la matèria. Efectivament, la Constitució, en l'article 25, tracta conjuntament els il·lícits penals i els administratius, i posa de manifest la voluntat que tots dos se subjectin a principis d'identitat bàsica, especialment quan el camp d'actuació del dret administratiu sancionador ha anat recollint tipus d'injustos procedents del camp penal que no hi subsisteixen en nom del principi d'intervenció mínima.

Entre tals principis destaquen el de legalitat o «*ratio* democràtica», en virtut del qual és el poder legislatiu el que ha de fixar els límits de l'activitat sancionadora de l'Administració, i el de tipicitat, manifestació en aquest àmbit del de seguretat jurídica, al costat dels de presumpció d'innocència, informació, defensa, responsabilitat, proporcionalitat, interdicció de l'analogia, etcètera.

Tots aquests principis es consideren bàsics perquè deriven de la Constitució i garanteixen als administrats un tractament comú davant de les administracions públiques, mentre que l'establiment dels procediments materials concrets és qüestió que afecta cada administració pública en l'exercici de les seves competències.

15

El títol X, «Responsabilitat de les administracions públiques i de les seves autoritats i altre personal al seu servei», incorpora la regulació d'una matèria estretament unida a l'actuació administrativa, i que constitueix, al costat del principi de legalitat, un dels grans suports del sistema. Es fa realitat, així, la previsió continguda en l'article 149.1.18a de la Constitució sobre l'establiment d'un «sistema de responsabilitat de totes les administracions públiques».

Pel que fa a la responsabilitat patrimonial, el Projecte (*sic*) dóna resposta al pronunciament constitucional d'indemnització de totes les lesions que els particulars pateixin en els seus béns i drets a conseqüència del funcionament dels serveis públics, d'acord amb les valoracions predominants en el mercat, i estableix, a més, la possibilitat que, fins a un determinat límit, la indemnització es pugui fer efectiva en el termini de trenta dies, sempre que la valoració del dany i la relació de causalitat entre la lesió i el funcionament normal o anormal del servei públic siguin inequívocs.

TÍTOL PRELIMINAR

Àmbit d'aplicació i principis generals

Article 1

Objecte de la Llei

Aquesta Llei estableix i regula les bases del règim jurídic, el procediment administratiu comú i el sistema de responsabilitat de les administracions públiques, i és aplicable a totes elles.

Article 2

Àmbit d'aplicació

1. S'entén, als efectes d'aquesta Llei, per administracions públiques:

- a) L'Administració General de l'Estat.
- b) Les administracions de les comunitats autònomes.
- c) Les entitats que integren l'Administració local.

2. Les entitats de dret públic amb personalitat jurídica pròpia vinculades o dependents de qualsevol de les administracions públiques tenen també la consideració d'Administració pública. Aquestes entitats han de subjectar la seva activitat a aquesta Llei quan exerceixen potestats administratives, i en la resta de la seva activitat s'han de sotmetre al que disposen les seves normes de creació.

Article 3¹

Principis generals

1. Les administracions públiques serveixen amb objectivitat els interessos generals i actuen d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la Constitució, a la Llei i al dret.

Han de respectar, igualment, en la seva actuació els principis de bona fe i de confiança legítima.

2. Les administracions públiques, en les seves relacions, es regeixen pel principi de cooperació i col·laboració, i en la seva actuació, pels criteris d'eficiència i servei als ciutadans.

3. Sota la direcció del Govern de la Nació, dels òrgans de govern de les comunitats autònomes i dels òrgans corresponents de les entitats que integren l'Administració local, l'actuació de l'Administració pública respectiva es desenvolupa per assolir els objectius que estableixen les lleis i la resta de l'ordenament jurídic.

4. Cada una de les administracions públiques actua, per al compliment de les seves finalitats, amb personalitat jurídica única.

5. En les seves relacions amb els ciutadans, les administracions públiques actuen de conformitat amb els principis de transparència i de participació.

¹ Article redactat de conformitat amb l'article 1.1 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

TÍTOL I

Les administracions públiques i les seves relacions

Article 4

Principis de les relacions entre les administracions públiques

1. Les administracions públiques actuen i es relacionen d'acord amb el principi de lleialtat institucional i, en conseqüència, estan obligades a:

- a) Respectar l'exercici legítim per les altres administracions de les seves competències.
- b) Ponderar, en l'exercici de les competències pròpies, la totalitat dels interessos públics implicats i, en concret, aquells la gestió dels quals estigui encomanada a les altres administracions.
- c) Facilitar a les altres administracions la informació que necessitin sobre l'activitat que duguin a terme en l'exercici de les seves competències.
- d) Prestar, en l'àmbit propi, la cooperació i l'assistència actives que les altres administracions puguin demanar per a l'exercici eficaç de les seves competències.

2. A efectes del que disposen les lletres *c* i *d* de l'apartat anterior, les administracions públiques poden sol·licitar totes les dades, els documents o els mitjans probatoris que es trobin a disposició de l'ens al qual es dirigeixi la sol·licitud. També poden sol·licitar assistència per a l'execució de les seves competències.

3. L'assistència i la cooperació requerida només es pot negar quan l'ens del qual se sol·licita no està facultat per prestar-la, no disposa de mitjans suficients per a això o quan, si ho fa, causa un perjudici greu als interessos la tutela dels quals té encomanada o al compliment de les pròpies funcions. La negativa a prestar l'assistència s'ha de comunicar motivadament a l'administració sol·licitant.

4. L'Administració General de l'Estat, les de les comunitats autònomes i les entitats que integren l'Administració local han de col·laborar i auxiliar-se per a les execucions dels seus actes que s'hagin de fer fora dels seus àmbits territorials de competències respectius.

5. En les relacions entre l'Administració General de l'Estat i l'Administració de les comunitats autònomes, el contingut del deure de col·laboració s'ha de dur a terme a través dels instruments i procediments que de manera comuna i voluntària estableixin aquestes administracions.

Quan aquestes relacions, en virtut del principi de cooperació, tinguin com a finalitat la presa de decisions conjuntes que permetin, en els assumptes que afectin competències compartides o exigeixin articular una activitat comuna entre ambdues administracions, una activitat més eficaç, s'han d'ajustar als instruments i els procediments de cooperació a què es refereixen els articles següents.²

² Paràgraf afegit de conformitat amb l'article 1.2 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 5³

Conferències sectorials i altres òrgans de cooperació

1. L'Administració General de l'Estat i l'Administració de les comunitats autònomes poden crear òrgans per a la cooperació entre ambdues administracions, de composició bilateral o

multilateral, d'àmbit general o d'àmbit sectorial, en les matèries en què hi hagi interrelació competencial, i amb funcions de coordinació o cooperació segons els casos.

A efectes del que estableix aquest capítol, no tenen la naturalesa d'òrgans de cooperació els òrgans col·legiats creats per l'Administració General de l'Estat per a l'exercici de les seves competències en la composició dels quals es prevegi que participin representants de l'Administració de les comunitats autònomes amb la finalitat de consulta.

2. Els òrgans de cooperació de composició bilateral i d'àmbit general que reuneixin membres del Govern, en representació de l'Administració General de l'Estat, i membres del Consell de Govern, en representació de l'Administració de la respectiva comunitat autònoma, es denominen comissions bilaterals de cooperació. La creació d'aquestes comissions s'efectua mitjançant acord, que determina els elements essencials del seu règim.

3. Els òrgans de cooperació de composició multilateral i d'àmbit sectorial que reuneixen membres del Govern, en representació de l'Administració General de l'Estat, i membres dels Consells de Govern, en representació de les administracions de les comunitats autònomes, es denominen conferències sectorials. El règim de cada conferència sectorial és el que estableix el corresponent acord d'institucionalització i el reglament intern.

4. La convocatòria de la conferència, la fa el ministre o els ministres que tinguin competències sobre la matèria que hagi de ser objecte de la conferència sectorial. La convocatòria s'ha de fer amb antelació suficient i s'hi ha d'adjuntar l'ordre del dia i, si s'escau, la documentació necessària per a la preparació prèvia de la conferència.

5. Els acords que s'adoptin en una conferència sectorial, els han de signar el ministre o els ministres competents i els titulars dels òrgans de govern corresponents de les comunitats autònomes. Si s'escau, aquests acords es poden formalitzar sota la denominació de conveni de conferència sectorial.

6. Les conferències sectorials poden acordar la creació de comissions i grups de treball per a la preparació, l'estudi i el desenvolupament de qüestions concretes pròpies de l'àmbit material de cada una d'aquestes.

7. Amb la mateixa finalitat, i en àmbits materials específics, l'Administració General de l'Estat i les administracions de les comunitats autònomes poden constituir altres òrgans de cooperació que reuneixin responsables de la matèria.

8. Quan la matèria de l'àmbit sectorial d'un òrgan de cooperació de composició multilateral afecti competències de les entitats locals o s'hi refereixi, el Ple d'aquest òrgan pot acordar que l'associació d'aquestes d'àmbit estatal amb una major implantació sigui convidada a assistir a les seves reunions, amb caràcter permanent o segons l'ordre del dia.

³ Article redactat de conformitat amb l'article 1.3 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 6⁴ *Convenis de col·laboració*

1. L'Administració General i els organismes públics vinculats o que en depenen poden establir convenis de col·laboració amb els òrgans corresponents de les administracions de les comunitats autònomes en l'àmbit de les seves respectives competències.
2. Els instruments de formalització dels convenis han d'especificar, quan sigui procedent:
 - a) Els òrgans que subscriuguin el conveni i la capacitat jurídica amb què actua cada una de les parts.
 - b) La competència que exerceix cada Administració.
 - c) El finançament.
 - d) Les actuacions que s'acordi dur a terme per al seu compliment.
 - e) La necessitat o no d'establir una organització per a la gestió.
 - f) El termini de vigència, la qual cosa no impedeix que pugui ser prorrogat si ho acorden les parts signants del conveni.
 - g) L'extinció per una causa diferent de la que preveu l'apartat anterior, així com la forma d'acabar les actuacions en curs per al supòsit d'extinció.
3. Quan es creï un òrgan mixt de vigilància i control, aquest ha de resoldre els problemes d'interpretació i compliment que es puguin plantejar respecte dels convenis de col·laboració.
4. Si els convenis es limiten a establir pautes d'orientació política sobre l'actuació de cada Administració en una qüestió d'interès comú o a fixar el marc general i la metodologia per a dur a terme la col·laboració en una àrea d'interrelació competencial o en un assumpte d'interès mutu es denominen protocols generals.
5. Quan la gestió del conveni faci necessari crear una organització comuna, aquesta pot adoptar la forma de consorci dotat de personalitat jurídica o societat mercantil. Els estatuts del consorci han de determinar les seves finalitats, així com les particularitats del règim orgànic, funcional i financer. Els òrgans de decisió han d'estar integrats per representants de totes les entitats consorciades, en la proporció que fixin els Estatuts respectius. Per a la gestió dels serveis que se li encomanin es pot utilitzar qualsevol de les formes que preveu la legislació aplicable a les administracions consorciades.

⁴ Article redactat de conformitat amb l'article 1.4 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 7⁵

Plans i programes conjunts

1. L'Administració General de l'Estat i l'Administració de les comunitats autònomes poden acordar la realització de plans i programes conjunts d'actuació per aconseguir objectius comuns en matèries en què tinguin competències concurrents.
2. Dins de l'àmbit sectorial respectiu, correspon a les conferències sectorials la iniciativa per acordar la realització de plans o programes conjunts, l'aprovació del contingut, així com el seguiment i l'avaluació multilateral de la posada en pràctica.
3. L'acord d'aprovació de plans o programes conjunts ha d'especificar, segons la seva naturalesa, els elements següents del contingut:
Els objectius d'interès comú que s'han de complir.
Les actuacions que ha de dur a terme cada Administració.

Les aportacions de mitjans personals i materials de cada Administració.
Els compromisos d'aportació de recursos financers.
La durada, així com els mecanismes de seguiment, avaluació i modificació.

4. L'acord d'aprovació d'un pla o un programa conjunt, que té eficàcia vinculant per a l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes participants que el subscriuguin, pot ser completat mitjançant convenis de col·laboració amb cada una d'elles que concretin els punts que hagin de ser especificats de manera bilateral.

5. Els acords d'aprovació de plans o programes conjunts han de ser objecte de publicació oficial.

⁵ Article redactat de conformitat amb l'article 1.5 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 8

Efectes dels convenis

1. Els convenis de conferència sectorial i els convenis de col·laboració no poden comportar en cap cas la renúncia a les competències pròpies de les administracions que hi intervenen.

2. Els convenis de conferència sectorial i els convenis de col·laboració subscrits obliguen les administracions que hi intervenen des del moment de la signatura, tret que s'hi estableixi una altra cosa.

Tant els convenis de conferència sectorial com els convenis de col·laboració han de ser comunicats al Senat.

Tots dos tipus de convenis s'han de publicar en el *Butlletí Oficial de l'Estat* i en el diari oficial de la comunitat autònoma corresponent.

3. Les qüestions litigioses que puguin sorgir en la seva interpretació i compliment, sens perjudici del que estableix l'article 6.3, són del coneixement i de la competència de l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu i, si escau, de la competència del Tribunal Constitucional.

Article 9

Relacions amb l'Administració local

Les relacions entre l'Administració General de l'Estat o l'Administració de la comunitat autònoma i les entitats que integren l'Administració local es regeixen per la legislació bàsica en matèria de règim local, i s'hi aplica supletòriament el que disposa aquest títol.

Article 10⁶

Comunicacions a les Comunitats Europees

1. Quan en virtut d'una obligació derivada del Tractat de la Unió Europea o dels Tractats de les Comunitats Europees o dels actes de les seves institucions se'ls hagin de comunicar disposicions de caràcter general o resolucions, les Administracions públiques les han de trametre a l'òrgan de l'Administració General de l'Estat competent per fer la comunicació a les institucions esmentades. A falta d'un termini específic per complir aquesta obligació, la tramesa s'ha d'efectuar en el termini de quinze dies.

2. Quan es tracti de projectes de disposicions o qualsevol altra informació, a falta d'un termini específic, la tramesa s'ha de fer en temps útil als efectes del compliment d'aquesta obligació.

⁶ Article redactat de conformitat amb l'article 1.6 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

TÍTOL II

Òrgans de les administracions públiques

CAPÍTOL I

Principis generals i competència

Article 11

Creació d'òrgans administratius

1. Correspon a cada administració pública delimitar, en el seu propi àmbit competencial, les unitats administratives que configuren els òrgans administratius propis de les especialitats derivades de la seva organització.

2. La creació de qualsevol òrgan administratiu exigeix el compliment dels requisits següents:

- a) La determinació de la seva forma d'integració en l'Administració pública de què es tracta i de la seva dependència jeràrquica.
- b) La delimitació de les seves funcions i competències.
- c) La dotació dels crèdits necessaris per a la seva posada en marxa i per al seu funcionament.

3. No es poden crear nous òrgans que impliquin duplicació d'altres ja existents si al mateix temps no se suprimeix o es restringeix adequadament la competència d'aquests.

Article 12

Competència

1. La competència és irrenunciable, i l'han d'exercir precisament els òrgans administratius que la tenen atribuïda com a pròpia, llevat dels casos de delegació o avocació, quan s'efectuïn en els termes previstos en aquesta o en altres lleis.

L'encàrrec de gestió, la delegació de signatura i la suplència no comporten alteració de la titularitat de la competència, encara que sí dels elements determinants del seu exercici que en cada cas es preveuen.

2. La titularitat i l'exercici de les competències atribuïdes als òrgans administratius poden ser desconcentrats en altres de jeràrquicament dependents d'aquells en els termes i amb els requisits que prevegin les normes mateixes d'atribució de competències.

3. Si alguna disposició atribueix competència a una administració, sense especificar l'òrgan que l'ha d'exercir, s'entén que la facultat d'instruir i resoldre els expedients correspon als òrgans inferiors competents per raó de la matèria i del territori, i, si n'hi ha diversos, al superior jeràrquic comú.

Article 13⁷

Delegació de competències

1. Els òrgans de les diferents administracions públiques poden delegar l'exercici de les competències que tinguin atribuïdes en altres òrgans de la mateixa Administració, encara que no siguin jeràrquicament dependents, o de les entitats de dret públic vinculades o que en depenguin.

2. En cap cas no poden ser objecte de delegació les competències relatives a:

a) Els assumptes que es refereixin a relacions amb el Cap de l'Estat, la Presidència del Govern de la Nació, les Corts Generals, les presidències dels Consells de Govern de les comunitats autònomes i assemblees legislatives de les comunitats autònomes.

b) L'adopció de disposicions de caràcter general.

c) La resolució de recursos als òrgans administratius que hagin dictat els actes objecte de recurs.

d) Les matèries en què es determini per una norma amb rang de llei.

3. Les delegacions de competències i la revocació s'han de publicar en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, en el de la comunitat autònoma o en el de la província, segons l'Administració a què pertanyi l'òrgan delegant i l'àmbit territorial de competència d'aquest.

4. Les resolucions administratives que s'adoptin per delegació han d'indicar expressament aquesta circumstància i s'han de considerar dictades per l'òrgan delegant.

5. Llevat d'autorització expressa d'una llei, no es poden delegar les competències que s'exerceixin per delegació.

No constitueix impediment perquè es pugui delegar la competència per resoldre un procediment la circumstància que la seva norma reguladora prevegi, com a tràmit preceptiu, l'emissió d'un dictamen o un informe; no obstant això, no es pot delegar la competència per resoldre un assumpte concret una vegada que en el procediment corresponent s'hagi emès un dictamen o un informe preceptiu sobre l'assumpte.

6. La delegació és revocable en qualsevol moment per l'òrgan que l'ha conferida.

7. La delegació de competències atribuïdes a òrgans col·legiats, per a l'exercici ordinari dels quals es requereixi un quòrum especial, s'ha d'adoptar observant, en tot cas, el quòrum esmentat.

⁷ Article redactat de conformitat amb l'article 1.7 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 14

Avocació

1. Els òrgans superiors poden avocar per a ells mateixos el coneixement d'un assumpte la resolució del qual correspongui ordinàriament o per delegació als seus òrgans administratius dependents, quan circumstàncies d'índole tècnica, econòmica, social, jurídica o territorial ho facin convenient.

En els supòsits de delegació de competències en òrgans no jeràrquicament dependents, el coneixement d'un assumpte pot ser avocat únicament per l'òrgan delegant.

2. En tot cas, l'avocació s'ha de fer per acord motivat, que ha de ser notificat a les persones interessades en el procediment, si n'hi ha, abans de la resolució final que es dicti. Contra l'acord d'avocació, no es pot interposar recurs, encara que es pot impugnar en el recurs que, si s'escau, s'interposi contra la resolució del procediment.

Article 15

Encàrrec de gestió

1. La realització d'activitats de caràcter material, tècnic o de serveis de la competència dels òrgans administratius o de les entitats de dret públic pot ser encarregada a altres òrgans o entitats de la mateixa administració o d'una altra de diferent, per raons d'eficàcia o quan no es tinguin els mitjans tècnics idonis per a dur-la a terme.

2. L'encàrrec de gestió no comporta una cessió de titularitat de la competència ni dels elements substantius del seu exercici, i, per tant, és responsabilitat de l'òrgan o entitat que l'ha fet dictar els actes o les resolucions de caràcter jurídic que hi donin suport o en els quals s'integri l'activitat material concreta objecte de l'encàrrec.

3. L'encàrrec de gestió entre òrgans administratius o entitats de dret públic que pertanyen a la mateixa administració s'ha de formalitzar en els termes que estableixi la seva normativa pròpia i, si no n'hi ha, per acord exprés dels òrgans o les entitats que hi intervenen. En tot cas, l'instrument de formalització de l'encàrrec de gestió i la seva resolució s'han de publicar, perquè tinguin eficàcia, en el diari oficial corresponent.

Cada administració pot regular els requisits necessaris per a la validesa d'aquests acords, que han d'incloure, almenys, la menció expressa de l'activitat o les activitats a què afectin, el termini de vigència i la naturalesa i abast de la gestió encarregada.

4. Quan l'encàrrec de gestió es faci entre òrgans i entitats d'administracions diferents, s'ha de formalitzar per mitjà de la signatura del conveni corresponent entre elles, llevat que es tracti de la gestió ordinària dels serveis de les comunitats autònomes per les diputacions provincials o, si escau, pels capítols o consells insulars, que s'ha de regir per la legislació de règim local.

5. El règim jurídic de l'encàrrec de gestió que regula aquest article no es pot aplicar quan la realització de les activitats enumerades en l'apartat primer hagi de recaure sobre persones físiques o jurídiques subjectes al dret privat, i aleshores cal atènyer-se, en allò que sigui procedent, a la legislació corresponent de contractes de l'Estat, sense que es puguin encarregar a persones o entitats d'aquesta naturalesa activitats que, segons la legislació vigent, s'hagin de realitzar amb subjecció al dret administratiu.

Article 16

Delegació de signatura

1. Els titulars dels òrgans administratius poden, en una matèria de la seva pròpia competència, delegar la signatura de les seves resolucions i actes administratius als titulars dels òrgans o les unitats administratives que en depenen, dins dels límits assenyalats per l'article 13.

2. La delegació de signatura no altera la competència de l'òrgan delegant, i no en cal la publicació perquè sigui vàlida.

3. En les resolucions i els actes que se signin per delegació, s'hi ha de fer constar l'autoritat de procedència.

4. No és possible la delegació de signatura en les resolucions de caràcter sancionador.

Article 17

Suplència

1. Els titulars dels òrgans administratius poden ser suplerts temporalment en els supòsits de vacant, absència o malaltia per qui designi l'òrgan competent per al nomenament d'aquells. Si no es designa un suplent, la competència de l'òrgan administratiu ha de ser exercida per qui designi l'òrgan administratiu immediat de qui depèn.

2. La suplència no implica alteració de la competència.

Article 18

Coordinació de competències

1. Els òrgans administratius, en l'exercici de les seves competències pròpies, han d'ajustar l'activitat, en les relacions amb altres òrgans de la mateixa administració o d'altres administracions, als principis establerts en l'article 4.1. de la Llei, i l'han de coordinar amb la que pugui correspondre legítimament a aquests, per a la qual cosa poden demanar la informació que els calgui.

2. Les normes i els actes dictats pels òrgans de les administracions públiques en l'exercici de la seva pròpia competència han de ser observats pels altres òrgans administratius, encara que no depenguin jeràrquicament entre si o pertanyin a una altra administració.

Article 19

Comunicacions entre òrgans

1. La comunicació entre els òrgans administratius pertanyents a una mateixa Administració pública s'ha d'efectuar sempre directament, sense trasllats ni reproduccions per mitjà d'òrgans intermedis.

2. Les comunicacions entre els òrgans administratius es poden efectuar per qualsevol mitjà que asseguri la constància de la recepció.

Article 20

Decisions sobre competència

1. L'òrgan administratiu que s'estimi incompetent per a la resolució d'un assumpte ha de remetre directament les actuacions a l'òrgan que consideri competent, si aquest pertany a la mateixa Administració pública.

2. Les persones interessades que siguin part en el procediment es poden adreçar a l'òrgan que conegui d'un assumpte perquè en declini la competència i remeti les actuacions a l'òrgan competent.

Així mateix, es poden adreçar a l'òrgan que estimin competent perquè requereixi d'inhibició el que coneix de l'assumpte.

3. Els conflictes d'atribucions només es poden suscitar entre òrgans d'una mateixa administració no relacionats jeràrquicament, i sobre assumptes en què no hagi finalitzat el procediment administratiu.

Article 21

Instruccions i ordres de servei

1. Els òrgans administratius poden dirigir les activitats dels seus òrgans jeràrquicament dependents per mitjà d'instruccions i ordres de servei.

Quan una disposició específica ho estableixi així o s'estimi convenient per raó dels destinataris o dels efectes que es puguin produir, les instruccions i ordres de servei s'han de publicar en el periòdic oficial corresponent.

2. L'incompliment de les instruccions o ordres de servei no afecta per si sol la validesa dels actes dictats pels òrgans administratius, sens perjudici de la responsabilitat disciplinària en què es pugui incórrer.

CAPÍTOL II

Òrgans col·legiats

Article 22

Règim

1. El règim jurídic dels òrgans col·legiats s'ha d'ajustar a les normes contingudes en aquest capítol, sens perjudici de les peculiaritats organitzatives de les administracions públiques en què s'integren.

2. Els òrgans col·legiats de les diverses administracions públiques en què participin organitzacions representatives d'interessos socials, i també els compostos per representacions de diferents administracions públiques, encara que no comptin amb la participació d'organitzacions representatives d'interessos socials, poden establir o completar les seves pròpies normes de funcionament.

Els òrgans col·legiats a què es refereix aquest apartat han de quedar integrats en l'Administració pública corresponent, tot i que no han de participar en l'estructura jeràrquica d'aquesta, llevat que així ho estableixin les seves normes de creació, es desprengui de les seves funcions o de la pròpia naturalesa de l'òrgan col·legiat.

Article 23

President

1. Correspon al president de cada òrgan col·legiat:

a) Exercir la representació de l'òrgan.

b) Disposar la convocatòria de les sessions ordinàries i extraordinàries i la fixació de l'ordre del dia, tenint en compte, si s'escau, les peticions dels altres membres formulades amb l'antelació suficient.

c) Presidir les sessions, moderar el desenvolupament dels debats i suspendre'ls per causes justificades.

d) Dirimir amb el seu vot els empats, per tal d'adoptar acords, excepte si es tracta dels òrgans col·legiats a què es refereix el número 2 de l'article 22, en què el vot és diriment si així ho estableixen les seves pròpies normes.

e) Assegurar el compliment de les lleis.

f) Visar les actes i els certificats dels acords de l'òrgan.

g) Exercir les altres funcions que siguin inherents a la seva condició de president de l'òrgan.

2. En casos de vacant, absència, malaltia o una altra causa legal, el president ha de ser substituït pel vicepresident que correspongui i, si hi manca, pel membre de l'òrgan col·legiat de més jerarquia, antiguitat i edat, per aquest ordre, entre els seus components.

Aquesta norma no és aplicable als òrgans col·legiats previstos en el número 2 de l'article 22, en què el règim de substitució del president ha d'estar regulat específicament en cada cas, o establert expressament per acord del ple de l'òrgan col·legiat.

Article 24

Membres

1. Correspon als membres de cada òrgan col·legiat:

a) Rebre, amb una antelació mínima de quaranta-vuit hores, la convocatòria que contingui l'ordre del dia de les reunions. La informació sobre els temes que figurin en l'ordre del dia ha d'estar a la disposició dels membres en el mateix termini.

b) Participar en els debats de les sessions.

c) Exercir el dret de vot i formular el vot particular, i també expressar el sentit del vot i els motius que el justifiquen.

No es poden abstenir en les votacions les persones que, per la seva condició d'autoritats o personal al servei de les administracions públiques, tinguin la condició de membres d'òrgans col·legiats.

d) Formular precs i preguntes.

e) Obtenir la informació necessària per tal de complir les funcions assignades.

f) Les altres funcions que siguin inherents a la seva condició.

2. Els membres d'un òrgan col·legiat no es poden atribuir les funcions de representació reconegudes a aquest, llevat que expressament els hagin estat atorgades per una norma o per un acord que hagi adoptat vàlidament, per a cada cas concret, el mateix òrgan.

3. En casos d'absència o de malaltia i, en general, quan concorri alguna causa justificada, els membres titulars de l'òrgan col·legiat han de ser substituïts pels seus suplents, si n'hi ha.

Quan es tracti dels òrgans col·legiats als quals es refereix el número 2 de l'article 22, les organitzacions representatives d'interessos socials poden substituir els seus membres titulars per altres acreditant-ho davant la secretaria de l'òrgan col·legiat, i respectant les reserves i limitacions que estableixin les seves normes d'organització.

Article 25

Secretari

1. Els òrgans col·legiats tenen un secretari, que pot ser un membre del mateix òrgan o una persona al servei de l'Administració pública corresponent.

2. La designació i el cessament, i també la substitució temporal del secretari en els supòsits de vacant, absència o malaltia, s'han d'efectuar d'acord amb el que disposen les normes específiques de cada òrgan i, si no n'hi ha, per acord d'aquest.

3. Correspon al secretari de l'òrgan col·legiat:

a) Assistir a les reunions amb veu però sense vot si és un funcionari, i amb veu i vot si la secretaria de l'òrgan, l'exerceix un membre d'aquest.

b) Efectuar la convocatòria de les sessions de l'òrgan per ordre del seu president, i també les citacions als membres d'aquest.

- c) Rebre els actes de comunicació dels membres amb l'òrgan i, per tant, les notificacions, peticions de dades, rectificacions o qualsevol altra classe d'escrits de què hagi de tenir coneixement.
- d) Preparar el despatx dels assumptes, redactar i autoritzar les actes de les sessions.
- e) Expedir certificats de les consultes, els dictàmens i els acords aprovats.
- f) Les altres funcions que siguin inherents a la seva condició de secretari.

Article 26

Convocatòries i sessions

1. Perquè l'òrgan es pugui constituir vàlidament, a l'efecte de la realització de sessions, deliberacions i presa d'acords, cal la presència del president i el secretari o, si s'escau, de qui els substitueixi, i la de la meitat, almenys, dels seus membres, llevat del que disposa el punt 2 d'aquest article

Quan es tracti dels òrgans col·legiats a què es refereix el número 2 de l'article 22, el president pot considerar vàlidament constituït l'òrgan, a l'efecte de realització de la sessió, si hi són presents els representants de les administracions públiques i de les organitzacions representatives d'interessos socials membres de l'òrgan als quals s'hagi atribuït la condició de portaveus.

2. Els òrgans col·legiats poden establir el règim propi de convocatòries si aquest no és previst en les seves normes de funcionament. Aquest règim pot preveure una segona convocatòria i especificar per a aquesta el nombre de membres necessaris per a constituir vàlidament l'òrgan.

3. No pot ser objecte de deliberació o acord cap assumpte que no figuri inclòs en l'ordre del dia, llevat que hi siguin presents tots els membres de l'òrgan col·legiat i es declari la urgència de l'assumpte amb el vot favorable de la majoria.

4. Els acords han de ser adoptats per majoria de vots.

5. Qui acrediti la titularitat d'un interès legítim es pot adreçar al secretari d'un òrgan col·legiat perquè li expedeixi un certificat dels seus acords.

Article 27

Actes

1. De cada sessió que tingui l'òrgan col·legiat, el secretari n'ha d'estendre acta, que ha d'especificar necessàriament els assistents, l'ordre del dia de la reunió, les circumstàncies del lloc i el temps en què s'ha fet, els punts principals de les deliberacions i també el contingut dels acords adoptats.

2. En l'acta ha de figurar, a sol·licitud dels membres respectius de l'òrgan, el vot contrari a l'acord adoptat, l'abstenció i els motius que la justifiquin o el sentit del seu vot favorable. Així mateix, qualsevol membre té dret a sol·licitar la transcripció íntegra de la seva intervenció o proposta, sempre que aporti a l'acte, o en el termini que assenyali el president, el text que es correspongui fidelment amb la seva intervenció, cosa que cal fer constar en l'acta o bé se n'hi ha d'adjuntar una còpia.

3. Els membres que discrepin de l'acord majoritari poden formular un vot particular per escrit en el termini de quaranta-vuit hores, el qual s'ha d'incorporar al text aprovat.

4. Quan els membres de l'òrgan votin en contra o s'abstinguin, queden exempts de la responsabilitat que, si s'escau, pugui derivar dels acords.

5. Les actes s'han d'aprovar en la mateixa sessió o en la següent, però el secretari pot emetre certificats sobre els acords específics que s'hi hagin adoptat, sens perjudici de l'aprovació ulterior de l'acta.

En els certificats d'acords adoptats emesos abans de l'aprovació de l'acta, cal fer-hi constar expressament aquesta circumstància.

CAPÍTOL III

Abstenció i recusació

Article 28

Abstenció

1. Les autoritats i el personal al servei de les administracions, en els quals es donin algunes de les circumstàncies assenyalades en el número següent d'aquest article, s'han d'abstenir d'intervenir en el procediment i ho han de comunicar al seu superior immediat, el qual ha de resoldre el que sigui procedent.

2. Són motius d'abstenció els següents:

a) Tenir interès personal en l'assumpte de què es tracti o en un altre en la resolució del qual pugui influir la d'aquell; ser administrador de societat o entitat interessada, o tenir una qüestió litigiosa pendent amb alguna persona interessada.

b) Tenir parentiu de consanguinitat dins el quart grau, o d'afinitat dins el segon, amb qualsevol de les persones interessades, amb els administradors d'entitats o societats interessades i amb els assessors, representants legals o mandatariis que intervinguin en el procediment, i també compartir despatx professional o estar associat amb aquests per a l'assessorament, la representació o el mandat.

c) Tenir amistat íntima o enemistat manifesta amb alguna de les persones esmentades en l'apartat anterior.

d) Haver intervingut com a perit o com a testimoni en el procediment de què es tracti.

e) Tenir relació de servei amb una persona natural o jurídica interessada directament en l'assumpte, o haver-li prestat en els dos últims anys serveis professionals de qualsevol tipus i en qualsevol circumstància o lloc.

3. L'actuació d'autoritats i personal al servei de les administracions públiques en els quals concorren motius d'abstenció no ha d'implicar, necessàriament, la invalidesa dels actes en què hagin intervingut.

4. Els òrgans superiors poden ordenar a les persones en les quals es doni alguna de les circumstàncies assenyalades que s'abstinguin de qualsevol intervenció en l'expedient.

5. La no-abstenció en els casos en què és procedent dóna lloc a responsabilitat.

Article 29

Recusació

1. En els casos previstos en l'article anterior, les persones interessades poden promoure la recusació en qualsevol moment de la tramitació del procediment.

2. La recusació s'ha de plantejar mitjançant un escrit en què cal expressar la causa o les causes en què es fonamenta.

3. L'endemà la persona recusada ha de manifestar al seu superior immediat si es dóna o no en ella la causa al·legada. En el primer cas, el superior en pot disposar la substitució tot seguit.

4. Si la persona recusada nega la causa de recusació, el superior ha de resoldre en el termini de tres dies, amb els informes i les comprovacions previs que consideri oportuns.

5. Contra les resolucions adoptades en aquesta matèria no es pot interposar cap recurs, sens perjudici de la possibilitat d'al·legar la recusació en interposar el recurs que sigui procedent contra l'acte que acabi el procediment.

TÍTOL III

Les persones interessades

Article 30

Capacitat d'actuar

Tenen capacitat d'actuar davant les administracions públiques, a més de les persones que la tinguin d'acord amb les normes civils, els menors d'edat per a l'exercici i la defensa de drets i interessos l'actuació dels quals estigui permesa per l'ordenament jurídicoadministratiu sense l'assistència de la persona que exerceixi la pàtria potestat, tutela o curatela. S'exceptua el supòsit dels menors incapacitats quan l'extensió de la incapacitació afecti l'exercici i la defensa dels drets o els interessos de què es tracti.

Article 31

Concepte de persona interessada

1. Es consideren persones interessades en el procediment administratiu:

- a) Les que el promoguin com a titulars de drets o d'interessos legítims individuals o col·lectius.
- b) Les que, sense haver iniciat el procediment, tinguin drets que puguin resultar afectats per la decisió que s'hi adopti.
- c) Les que tinguin interessos legítims, individuals o col·lectius, que puguin resultar afectats per la resolució i es personin en el procediment mentre no s'hagi dictat la resolució definitiva.

2. Les associacions i organitzacions representatives d'interessos econòmics i socials són titulars d'interessos legítims col·lectius en els termes que la llei reconegui.

3. Quan la condició de persona interessada derivi d'alguna relació jurídica transmissible, el dret ha de succeir en aquesta condició sigui quin sigui l'estat del procediment.

Article 32

Representació

1. Les persones interessades amb capacitat d'actuar poden actuar per mitjà de representant, amb el qual s'han de dur a terme les actuacions administratives, llevat de manifestació expressa en contra de la persona interessada.

2. Qualsevol persona amb capacitat d'actuar pot actuar en representació d'una altra davant les administracions públiques.

3. Per a formular sol·licituds, entaular recursos, desistir d'accions i renunciar a drets en nom d'una altra persona, s'ha d'acreditar la representació per qualsevol mitjà vàlid en el dret que en deixi constància fidedigna, o per mitjà d'una declaració en una compareixença personal de l'interessat o la interessada. Per als actes i les gestions de mer tràmit es presumeix aquella representació.

4. La falta d'acreditació o l'acreditació insuficient de la representació no impedeix que es consideri realitzat l'acte de què es tracti, sempre que s'aporti aquella o se n'esmeni el defecte dins el termini de deu dies que ha de concedir a aquest efecte l'òrgan administratiu, o d'un termini superior quan les circumstàncies del cas així ho requereixin.

Article 33

Pluralitat de persones interessades

Quan en una sol·licitud, un escrit o una comunicació figurin diverses persones interessades, les actuacions a què donin lloc s'han d'efectuar amb el representant o la persona interessada que expressament hagin assenyalat, i, si no n'hi ha cap, amb qui figuri en primer terme.

Article 34

Identificació de les persones interessades

Si durant la instrucció d'un procediment que no hagi tingut publicitat en la forma legal s'adverteix l'existència de persones que siguin titulars de drets o interessos legítims i directes, la identificació de les quals resulta de l'expedient i poden resultar afectades per la resolució que es dicti, s'ha de comunicar a aquestes persones la tramitació del procediment.

TÍTOL IV

L'activitat de les administracions públiques

CAPÍTOL I

Normes generals

Article 35

Drets dels ciutadans

Els ciutadans, en les relacions amb les administracions públiques, tenen els drets següents:

a) A conèixer, en qualsevol moment, l'estat de la tramitació dels procediments en els quals tenen la condició de persones interessades, i a obtenir còpies dels documents que contenen.

b) A identificar les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques sota la responsabilitat dels quals es tramitin els procediments.

c) A obtenir una còpia segellada dels documents que presentin, que han d'aportar conjuntament amb els originals, i també que els siguin retornats, llevat que els originals hagin de figurar en el procediment.

d) A utilitzar les llengües oficials en el territori de la seva comunitat autònoma, d'acord amb el que preveu aquesta Llei i la resta de l'ordenament jurídic.

- e) A formular al·legacions i a aportar documents en qualsevol fase del procediment anterior al tràmit d'audiència, que han de ser tinguts en compte per l'òrgan competent en el moment de redactar la proposta de resolució.
- f) A no presentar documents no exigits per les normes aplicables al procediment de què es tracta, o que ja es trobin en poder de l'administració actuant.
- g) A obtenir informació i orientació sobre els requisits jurídics o tècnics que les disposicions vigents imposin als projectes, a les actuacions o a les sol·licituds que es proposin dur a terme.
- h) A accedir als registres i arxius de les administracions públiques en els termes previstos en la Constitució i en aquesta o en altres lleis.
- i) A ser tractats amb respecte i deferència per les autoritats i els funcionaris, que han de facilitar-los l'exercici dels seus drets i el compliment de les seves obligacions.
- j) A exigir les responsabilitats de les administracions públiques i del personal al seu servei, quan així correspongui legalment.
- k) Tots els altres que els reconeixin la Constitució i les lleis.

Article 36⁸

Llengua dels procediments

1. La llengua dels procediments tramitats per l'Administració General de l'Estat és el castellà. No obstant això, els interessats que es dirigeixin als òrgans de l'Administració General de l'Estat amb seu al territori d'una comunitat autònoma també poden utilitzar la llengua que sigui cooficial en aquesta comunitat. En aquest cas, el procediment s'ha de tramitar en la llengua que hagi triat l'interessat. Si concorren diversos interessats en el procediment, i hi ha discrepància quant a la llengua, el procediment s'ha de tramitar en castellà, per bé que els documents o testimonis que requereixin els interessats s'han d'expedir en la llengua que triïn.
2. En els procediments tramitats per les administracions de les comunitats autònomes i de les entitats locals, l'ús de la llengua s'ha d'ajustar al que preveu la legislació autonòmica corresponent.
3. L'Administració pública instructora ha de traduir al castellà els documents, els expedients o les parts d'aquests que hagin de tenir efecte fora del territori de la comunitat autònoma i els documents dirigits als interessats que així ho sol·licitin expressament. Si han de tenir efectes en el territori d'una comunitat autònoma on sigui cooficial aquesta mateixa llengua diferent del castellà, no cal fer-ne la traducció.

⁸ Article redactat de conformitat amb l'article 1.8 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 37

Dret d'accés a arxius i registres

1. Els ciutadans tenen dret a accedir als registres i als documents que formin part d'un expedient i es trobin en els arxius administratius, sigui quina sigui la forma d'expressió, gràfica, sonora o en imatge o el tipus de suport material en què figurin, sempre que aquests expedients corresponguin a procediments acabats en la data de la sol·licitud.
2. L'accés als documents que continguin dades referents a la intimitat de les persones està reservat a aquestes, que, en el supòsit que observin que aquestes dades figuren

incompletes o inexactes, poden exigir que es rectifiquin o es completin, llevat que figurin en expedients caducats pel transcurs del temps, d'acord amb els terminis màxims que determinin els diferents procediments, dels quals no es pugui derivar cap efecte substantiu.

3. L'accés als documents de caràcter nominatiu que, sense incloure altres dades pertanyents a la intimitat de les persones, figurin en els procediments d'aplicació del dret, llevat dels de caràcter sancionador o disciplinari, i que, en consideració al seu contingut, es puguin fer valer per a l'exercici dels drets dels ciutadans, a més de poder ser exercit pels seus titulars, ho pot ser per terceres persones que acreditin un interès legítim i directe.

4. L'exercici dels drets que estableixen els apartats anteriors pot ser denegat quan prevalguin raons d'interès públic, per interessos de terceres persones més dignes de protecció o quan així ho disposi una llei, en els quals casos l'òrgan competent ha de dictar una resolució motivada.

5. El dret d'accés no pot ser exercit en relació amb els expedients següents:

- a) Els que continguin informació sobre les actuacions del Govern de l'Estat o de les comunitats autònomes, en l'exercici de les seves competències constitucionals no subjectes al dret administratiu.
- b) Els que continguin informació sobre la defensa nacional o la seguretat de l'Estat.
- c) Els tramitats per a la investigació dels delictes quan es pugui posar en perill la protecció dels drets i les llibertats de terceres persones o les necessitats de les investigacions que s'estiguin fent.
- d) Els relatius a les matèries protegides pel secret comercial o industrial.
- e) Els relatius a actuacions administratives derivades de la política monetària.

6. Es regeixen per les seves disposicions específiques:

- a) L'accés als arxius sotmesos a la normativa sobre matèries classificades.
- b) L'accés a documents i expedients que continguin dades sanitàries personals dels pacients.
- c) Els arxius regulats per la legislació del règim electoral.
- d) Els arxius que serveixin per a fins exclusivament estadístics en l'àmbit de la funció estadística pública.
- e) El Registre Civil i el Registre Central de Penats i Rebels i els registres de caràcter públic l'ús dels quals estigui regulat per una llei.
- f) L'accés als documents que es troben en els arxius de les administracions públiques per part de les persones que tinguin la condició de diputat de les Corts Generals, senador, membre d'una assemblea legislativa de comunitat autònoma o d'una corporació local.
- g) La consulta de fons documentals existents en els arxius històrics.

7. El dret d'accés, l'han d'exercir els particulars de manera que no es vegi afectada l'eficàcia del funcionament dels serveis públics; amb aquesta finalitat, cal formular una petició individualitzada dels documents que es volen consultar, sense que es pugui formular una sol·licitud genèrica sobre una matèria o un conjunt de matèries, llevat que sigui perquè se'n prengui consideració amb caràcter potestatiu. No obstant això, quan les persones sol·licitants siguin investigadores que acreditin un interès històric, científic o cultural rellevant, se'ls pot autoritzar l'accés directe a la consulta dels expedients, sempre que quedi garantida degudament la intimitat de les persones.

8. El dret d'accés comporta el d'obtenir còpies o certificats dels documents l'examen dels quals sigui autoritzat per l'Administració, amb el pagament previ, si escau, de les exaccions establertes legalment.

9. Ha de ser objecte de publicació periòdica la relació dels documents que es troben en poder de les administracions públiques subjectes a un règim de publicitat especial perquè afecten la col·lectivitat en conjunt i els altres que puguin ser consultats pels particulars.

10. Han de ser objecte de publicació regular les instruccions i respostes a consultes plantejades pels particulars o altres òrgans administratius que comportin una interpretació del dret positiu o dels procediments vigents per tal que puguin ser al·legades pels particulars en les relacions amb l'Administració.

Article 38⁹

Registres

1. Els òrgans administratius han de portar un registre general en el qual s'ha de fer l'assentament corresponent de qualsevol escrit o comunicació que es presenti o que es rebi en qualsevol unitat administrativa pròpia. També s'hi ha d'anotar la sortida dels escrits i les comunicacions oficials dirigides a altres òrgans o particulars.

2. Els òrgans administratius poden crear en les unitats administratives corresponents de la pròpia organització altres registres a fi de facilitar la presentació d'escrits i comunicacions. Aquests registres són auxiliars del registre general, al qual han de comunicar qualsevol anotació que efectuïn.

Els assentaments s'han d'anotar respectant l'ordre temporal de recepció o sortida dels escrits i les comunicacions, i han d'indicar la data del dia de la recepció o sortida.

Conclòs el tràmit de registre, els escrits i les comunicacions s'han de tramitar sense dilació als destinataris i a les unitats administratives corresponents des del registre en què s'hagin rebut.

3. Els registres generals, així com tots els registres que les administracions públiques estableixin per a la recepció d'escrits i comunicacions dels particulars o d'òrgans administratius, s'han d'instal·lar en suport informàtic.

El sistema ha de garantir la constància, en cada assentament que s'efectuï, d'un número, epígraf expressiu de la naturalesa, data d'entrada, data i hora de la presentació, identificació de l'interessat, òrgan administratiu remitent, si escau, i persona o òrgan administratiu al qual s'envia, i, si escau, referència al contingut de l'escrit o la comunicació que es registra.

Així mateix, el sistema ha de garantir la integració informàtica en el registre general de les anotacions efectuades als altres registres de l'òrgan administratiu.

4. Les sol·licituds, els escrits i les comunicacions que els ciutadans dirigeixin als òrgans de les administracions públiques es poden presentar:

a) Als registres dels òrgans administratius als quals es dirigeixin.

b) Als registres de qualsevol òrgan administratiu, que pertanyi a l'Administració General de l'Estat, a la de qualsevol Administració de les comunitats autònomes, o a la d'alguna de les entitats que integren l'Administració local si, en aquest últim cas, s'ha subscrit el conveni oportú.

c) A les oficines de correus, en la forma que s'estableixi per reglament.

d) A les representacions diplomàtiques o les oficines consulars d'Espanya a l'estranger.

e) A qualsevol altre lloc que estableixin les disposicions vigents.

Mitjançant convenis de col·laboració subscrits entre les administracions públiques, s'han d'establir sistemes d'intercomunicació i coordinació de registres que garanteixin la compatibilitat informàtica, així com la transmissió telemàtica dels assentaments registrals i

de les sol·licituds, els escrits, les comunicacions i els documents que es presentin en qualsevol dels registres.

5. Per a l'eficàcia dels drets que reconeix l'article 35.c) d'aquesta Llei als ciutadans, aquests poden adjuntar una còpia dels documents que presentin a les seves sol·licituds, escrits i comunicacions.

Aquesta còpia, amb l'acarament previ amb l'original per qualsevol dels registres als quals es refereixen els punts a) i b) de l'apartat 4 d'aquest article, s'ha de trametre a l'òrgan destinatari i tornar l'original al ciutadà. Quan l'original hagi de constar en el procediment, s'ha de lliurar la còpia al ciutadà, una vegada segellada pels registres i amb la comprovació prèvia de la identitat amb l'original.

6. Cada Administració pública ha d'establir els dies i les hores d'obertura dels registres, i ha de garantir el dret dels ciutadans a la presentació de documents que preveu l'article 35.

7. Es poden fer efectius, a més d'altres mitjans, per gir postal o telegràfic, o per transferència dirigida a l'oficina pública corresponent, qualsevol tribut que s'hagi de satisfer en el moment de presentar sol·licituds i escrits a les administracions públiques.

8. Les administracions públiques han de fer pública i mantenir actualitzada una relació de les oficines d'inscripcions pròpies o concertades, els sistemes d'accés i comunicació, així com els horaris de funcionament.

9. *Derogat*¹⁰

⁹ Article redactat de conformitat amb l'article 1.9 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

¹⁰ La disposició derogatòria única de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, ha derogat aquest apartat 9 de l'article (BOE núm. 150, de 23 de juny).

Article 39

Col·laboració dels ciutadans

1. Els ciutadans estan obligats a facilitar a l'Administració informes, inspeccions i altres actes d'investigació només en els casos previstos per la llei.

2. Les persones interessades en un procediment que coneguin dades que permetin identificar altres persones interessades que no hi hagin comparegut tenen el deure de proporcionar-les a l'administració actuant.

Article 40

Compareixença dels ciutadans

1. La compareixença dels ciutadans davant les oficines públiques només és obligatòria quan estigui prevista en una norma amb rang de llei.

2. En els casos que sigui procedent la compareixença, la citació corresponent ha de fer constar expressament el lloc, la data, l'hora i l'objecte de la compareixença, i també els efectes de no atendre-la.

3. Les administracions públiques, a sol·licitud de la persona interessada, li han de lliurar un certificat en què es faci constar la compareixença.

Article 41

Responsabilitat de la tramitació

1. Els titulars de les unitats administratives i el personal al servei de les administracions públiques que tinguin a càrrec seu la resolució o el despatx dels assumptes són responsables directes de la seva tramitació i han d'adoptar les mesures oportunes per tal de remoure els obstacles que impedeixin, dificultin o retardin l'exercici ple dels drets de les persones interessades o el respecte als seus interessos legítims, i han de disposar el que calgui per a evitar i eliminar tota anormalitat en la tramitació de procediments.

2. Les persones interessades poden sol·licitar l'exigència d'aquesta responsabilitat a l'Administració pública corresponent.

Article 42¹¹

Obligació de resoldre

1. L'Administració està obligada a dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la sigui quina sigui la seva forma d'iniciació.

En els casos de prescripció, renúncia del dret, caducitat del procediment o desistiment de la sol·licitud, així com de desaparició sobrevinguda de l'objecte del procediment, la resolució consisteix en la declaració de la circumstància que concorri en cada cas, amb indicació dels fets produïts i les normes aplicables.

S'exceptuen de l'obligació a què es refereix el paràgraf primer els supòsits d'acabament del procediment per pacte o conveni, així com els procediments relatius a l'exercici de drets sotmesos únicament al deure de comunicació prèvia a l'Administració.

2. El termini màxim per notificar la resolució expressa és el que fixi la norma reguladora del procediment corresponent. Aquest termini no pot excedir els sis mesos llevat que una norma amb rang de llei n'estableixi un de més llarg o que ho prevegi la normativa comunitària europea.

3. Quan les normes reguladores dels procediments no fixin el termini màxim, aquest és de tres mesos. Aquest termini i els que preveu l'apartat anterior es compten:

a) En els procediments iniciats d'ofici, des de la data de l'acord d'iniciació.

b) En els iniciats a sol·licituds de l'interessat, des de la data en què la sol·licitud hagi tingut entrada al registre de l'òrgan competent per a la seva tramitació.

4. Les administracions públiques han de publicar i mantenir actualitzades, a efectes informatius, les relacions de procediments, i n'han d'indicar els terminis màxims de durada, així com els efectes que produeix el silenci administratiu.

En tot cas, les administracions públiques han d'informar els interessats del termini màxim normativament establert per a la resolució i la notificació dels procediments, així com dels efectes que pugui produir el silenci administratiu, inclosa la menció esmentada en la notificació o publicació de l'acord d'iniciació d'ofici, o en comunicació que se'ls ha d'adreçar a aquest efecte dins del deu dies següents a la recepció de la sol·licitud en el registre de l'òrgan competent per a la seva tramitació. En aquest últim cas, la comunicació ha d'indicar a més la data en què l'òrgan competent ha rebut la sol·licitud.

5. El transcurs del termini màxim legal per resoldre un procediment i notificar la resolució es pot suspendre en els casos següents:

a) Quan s'hagi de requerir un interessat per esmenar deficiències i aportar documents i altres elements de judici necessaris, pel temps que transcorri entre la notificació del requeriment i el compliment efectiu pel destinatari o, si no, el transcurs del termini concedit, tot això sens perjudici del que preveu l'article 71 d'aquesta Llei.

b) Quan s'hagi d'obtenir un pronunciament previ i preceptiu d'un òrgan de les Comunitats Europees, pel temps que transcorri entre la petició, que s'ha de comunicar als interessats, i la notificació del pronunciament a l'Administració instructora, que també els ha de ser comunicada.

c) Quan s'hagin de sol·licitar informes que siguin preceptius i determinants del contingut de la resolució a un òrgan de la mateixa Administració o una de diferent, pel temps que transcorri entre la petició, que s'ha de comunicar als interessats, i la recepció de l'informe, que també s'ha de comunicar als interessats. Aquest termini de suspensió no pot excedir en cap cas de tres mesos.

d) Quan s'hagin de fer proves tècniques o anàlisis contradictòries o diriments proposades pels interessats, durant el temps necessari per a la incorporació dels resultats a l'expedient.

e) Quan s'iniciïn negociacions amb vista a la subscripció d'un pacte o un conveni en els termes que preveu l'article 88 d'aquesta Llei, des de la declaració formal i fins a la conclusió sense efecte, si s'escau, de les negociacions esmentades que s'ha de constatar mitjançant una declaració formulada per l'Administració o els interessats.

6. Quan el nombre de les sol·licituds formulades o les persones afectades puguin implicar un incompliment del termini màxim de resolució, l'òrgan competent per resoldre, a proposta raonada de l'òrgan instructor, o el superior jeràrquic de l'òrgan competent per resoldre, a proposta d'aquest, poden habilitar els mitjans personals i materials per complir el despatx adequat i en el termini escaient.

Excepcionalment, es pot acordar l'ampliació del termini màxim de resolució i notificació mitjançant motivació clara de les circumstàncies concurrents i només una vegada exhaurits tots els mitjans a disposició possibles.

Si s'acorda, finalment, l'ampliació del termini màxim, aquest no pot ser superior a l'establert per a la tramitació del procediment.

Contra l'acord que resolgui sobre l'ampliació de terminis, que s'ha de notificar als interessats, no es pot interposar recurs.

7. El personal al servei de les administracions públiques que tingui a càrrec seu el despatx dels assumptes, així com els titulars dels òrgans administratius competents per instruir i resoldre, són directament responsables, en l'àmbit de les seves competències, del compliment de l'obligació legal de dictar resolució expressa dins el termini.

L'incompliment d'aquesta obligació dóna lloc a l'exigència de responsabilitat disciplinària, sens perjudici de la que sigui procedent d'acord amb la normativa vigent.

¹¹ Article redactat de conformitat amb l'article 1.10 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 43¹²

Silenci administratiu en procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat

1. En els procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat, el venciment del termini màxim sense que s'hagi notificat una resolució expressa legítima a l'interessat o als interessats que

hagin deduït la sol·licitud per entendre-la estimada o desestimada per silenci administratiu, segons escaigui, sens perjudici de la resolució que l'Administració ha de dictar tal com preveu l'apartat 4 d'aquest article.

2. Els interessats poden entendre estimades per silenci administratiu les seves sol·licituds en tots els casos, llevat que una norma amb rang de llei o norma de dret comunitari europeu estableixi el contrari. Queden exceptuats d'aquesta previsió els procediments d'exercici del dret de petició, a què es refereix l'article 29 de la Constitució, aquells l'estimació dels quals tingui com a conseqüència que es transfereixin al sol·licitant o a tercers facultats relatives al domini públic o al servei públic, així com els procediments d'impugnació d'actes i disposicions, en els quals el silenci té un efecte desestimatori.

No obstant això, quan el recurs d'alçada s'hagi interposat contra la desestimació per silenci administratiu d'una sol·licitud pel transcurs del termini, s'entén estimat si, arribat el termini de resolució, l'òrgan administratiu competent no dicta resolució expressa sobre aquest recurs.

3. L'estimació per silenci administratiu té amb caràcter general, la consideració d'acte administratiu que finalitza el procediment.

La desestimació per silenci administratiu té els únics efectes de permetre als interessats la interposició del recurs administratiu o contenciós administratiu que sigui procedent.

4. L'obligació de dictar resolució expressa a què es refereix l'apartat primer de l'article 42 se subjecta al règim següent:

a) En els casos d'estimació per silenci administratiu, la resolució expressa posterior a la producció de l'acte només es pot dictar si és confirmatòria.

b) En els casos de desestimació per silenci administratiu, la resolució expressa posterior al venciment del termini, l'adopta l'Administració sense cap vinculació al sentit del silenci.

5. Els actes administratius produïts per silenci administratiu es poden fer valer tant davant l'Administració com davant qualsevol persona física o jurídica, pública o privada. Tenen efectes des del venciment del termini màxim en què s'ha de dictar i notificar la resolució expressa sense que aquesta s'hagi produït, i la seva existència pot ser acreditada per qualsevol mitjà de prova admès en dret, inclòs el certificat acreditatiu del silenci produït que es pugui sol·licitar de l'òrgan competent per resoldre. Sol·licitat el certificat, aquest s'ha d'emetre en el termini màxim de quinze dies.

¹² Article redactat de conformitat amb l'article 1.11 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 44¹³

Falta de resolució expressa en procediments iniciats d'ofici

En els procediments iniciats d'ofici, el venciment del termini màxim establert sense que s'hagi dictat i notificat la resolució expressa no eximeix l'Administració del compliment de l'obligació legal de resoldre, i té els efectes següents:

1. En el cas de procediments dels quals pot derivar el reconeixement o, si s'escau, la constitució de drets o altres situacions jurídiques individualitzades, els interessats que hagin comparegut poden entendre desestimades les seves pretensions per silenci administratiu.

2. En els procediments en què l'Administració exerceixi potestats sancionadores o, en general, d'intervenció, susceptibles de produir efectes desfavorables o de gravamen, es produeix la caducitat. En aquests casos, la resolució que declari la caducitat ha d'ordenar l'arxivament de les actuacions, amb els efectes que preveu l'article 92.

En cas que el procediment s'hagi paralitzat per causa imputable a l'interessat, s'interromp el còmput del termini per emetre i notificar la resolució.

¹³ Article redactat de conformitat amb l'article 1.12 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 45

Incorporació de mitjans tècnics

1. Les administracions públiques han d'impulsar la utilització i aplicació de les tècniques i mitjans electrònics, informàtics i telemàtics, per a desenvolupar la seva activitat i exercir les seves competències, amb les limitacions que estableixen la Constitució i les lleis a la utilització d'aquests mitjans.

2. *Derogat*¹⁴

3. *Deroga*¹⁵

4. *Derogat*¹⁶

5. Els documents emesos, sigui quin sigui el seu suport, per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics per les administracions públiques, o els que aquestes emetin com a còpies d'originals emmagatzemats per aquests mateixos mitjans, gaudeixen de la validesa i eficàcia del document original sempre que en quedi garantida l'autenticitat, integritat i conservació i, si s'escau, la recepció per la persona interessada, i també el compliment de les garanties i els requisits exigits per aquesta o altres lleis.

¹⁴ La disposició derogatòria única de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, ha derogat aquest apartat 2 de l'article (BOE núm. 150, de 23 de juny).

¹⁵ La disposició derogatòria única de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, ha derogat aquest apartat 2 de l'article (BOE núm. 150, de 23 de juny).

¹⁶ La disposició derogatòria única de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, ha derogat aquest apartat 2 de l'article (BOE núm. 150, de 23 de juny).

Article 46

Validesa i eficàcia de documents i còpies

1. Cada administració pública ha de determinar per reglament els òrgans que tenen atribuïdes les competències d'expedició de còpies autèntiques de documents públics o privats.

2. Les còpies de qualssevol documents públics gaudeixen de la mateixa validesa i eficàcia que aquests sempre que hi hagi constància que són autèntiques.

3. Les còpies de documents privats tenen validesa i eficàcia, exclusivament en l'àmbit de l'activitat de les administracions públiques, sempre que se n'hagi comprovat l'autenticitat.

4. Tenen la consideració de document públic administratiu els documents vàlidament emesos pels òrgans de les administracions públiques.

CAPÍTOL II

Termes i terminis

Article 47

Obligatorietat de termes i terminis

Els termes i els terminis establerts per aquesta o per altres lleis obliguen les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques competents per a la tramitació dels assumptes, i també les persones interessades.

Article 48¹⁷

Còmput

1. Sempre que la llei o la normativa comunitària europea no expressin una altra cosa, quan els terminis s'assenyalin per dies, s'entén que aquests són hàbils, i queden exclosos del còmput els diumenges i els dies declarats festius.

Quan els terminis s'assenyalin per dies naturals, s'ha de fer constar aquesta circumstància en les notificacions corresponents.

2. Si el termini es fixa en mesos o anys, aquests es computen a partir de l'endemà del dia que tingui lloc la notificació o la publicació de l'acte de què es tracti, o des de l'endemà del dia en què es produeixi l'estimació o la desestimació per silenci administratiu. Si en el mes de venciment no hi ha cap dia equivalent a aquell en què comença el còmput, s'entén que el termini expira l'últim dia del mes.

3. Quan l'últim dia del termini sigui inhàbil, s'entén prorrogat al primer dia hàbil següent.

4. Els terminis expressats en dies es compten a partir de l'endemà del dia que tingui lloc la notificació o la publicació de l'acte de què es tracti, o des de l'endemà del dia en què es produeixi l'estimació o la desestimació per silenci administratiu.

5. Quan un dia sigui hàbil en el municipi o la comunitat autònoma en què resideix l'interessat, i inhàbil en la seu de l'òrgan administratiu, o a la inversa, s'ha de considerar inhàbil en tot cas.

6. La declaració d'un dia com a hàbil o inhàbil a efectes de còmput de terminis no determina per si mateixa el funcionament dels centres de treball de les administracions públiques, l'organització del temps de treball ni l'accés dels ciutadans als registres.

7. L'Administració General de l'Estat i les administracions de les comunitats autònomes, amb subjecció al calendari laboral oficial, han de fixar en el seu àmbit respectiu, el calendari de dies inhàbils a efectes de còmput de terminis. El calendari aprovat per les comunitats autònomes comprèn els dies inhàbils de les entitats que integren l'Administració local que correspon al seu àmbit territorial, a les quals és aplicable.

El calendari s'ha de publicar abans del començament de cada any en el diari oficial que correspongui i en altres mitjans de difusió que en garanteixin el coneixement per part dels ciutadans.

¹⁷ Article redactat de conformitat amb l'article 1.13 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 49¹⁸

Ampliació

1. L'Administració, llevat que hi hagi un precepte en contra, pot concedir d'ofici o a petició dels interessats una ampliació dels terminis establerts, que no excedeixi de la meitat d'aquests, si les circumstàncies ho aconsellen, i amb això no es perjudiquen drets de tercers. L'acord d'ampliació s'ha de notificar als interessats.
2. L'ampliació dels terminis pel temps màxim permès s'aplica en tot cas als procediments tramitats per les missions diplomàtiques i les oficines consulars, així com a aquells procediments que es tramiten a l'interior i exigeixen fer algun tràmit a l'estranger o a aquells en què intervenen interessats residents fora d'Espanya.
3. Tant la petició dels interessats com la decisió sobre l'ampliació s'han de produir, en tot cas, abans del venciment del termini de què es tracti. En cap cas pot ser objecte d'ampliació un termini ja vençut. Els acords sobre l'ampliació de terminis o sobre la denegació no són susceptibles de recursos.

¹⁸ Article modificat de conformitat amb l'article 1.14 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 50

Tramitació d'urgència

1. Quan ho aconsellin raons d'interès públic es pot acordar, d'ofici o a petició de la persona interessada, l'aplicació al procediment de la tramitació d'urgència, per la qual es redueixen a la meitat els terminis establerts per al procediment ordinari, tret dels relatius a la presentació de sol·licituds i recursos.
2. No es pot interposar cap recurs contra l'acord que declari l'aplicació de la tramitació d'urgència al procediment.

TÍTOL V

Les disposicions i els actes administratius

CAPÍTOL I

Disposicions administratives

Article 51

Jerarquia i competència

1. Les disposicions administratives no poden vulnerar la Constitució o les lleis ni regular aquelles matèries que la Constitució o els estatuts d'autonomia reconeixen de la competència de les Corts Generals o de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes.
2. Cap disposició administrativa no pot vulnerar els preceptes d'una altra de rang superior.
3. Les disposicions administratives s'han d'ajustar a l'ordre de jerarquia que estableixin les lleis.

Article 52

Publicitat i inderogabilitat singular

1. Perquè produeixin efectes jurídics, les disposicions administratives s'han de publicar en el diari oficial corresponent.
2. Les resolucions administratives de caràcter particular no poden vulnerar el que estableix una disposició de caràcter general, encara que el rang d'aquelles sigui igual o superior al d'aquestes.

CAPÍTOL II

Requisits dels actes administratius

Article 53

Producció i contingut

1. Els actes administratius que dictin les administracions públiques, bé d'ofici o bé a instància de la persona interessada, els ha de produir l'òrgan competent, el qual s'ha d'ajustar al procediment establert.
2. El contingut dels actes s'ha d'ajustar al que disposa l'ordenament jurídic i ha de ser determinat i adequat als fins d'aquells.

Article 54

Motivació

1. Són motivats, amb referència succinta de fets i fonaments de dret:
 - a) Els actes que limiten drets subjectius o interessos legítims.
 - b) Els que resolen procediments de revisió d'ofici de disposicions o actes administratius, recursos administratius, reclamacions prèvies a la via judicial i procediments d'arbitratge.
 - c) Els que se separen del criteri seguit en actuacions precedents o del dictamen d'òrgans consultius.
 - d) Els acords de suspensió d'actes, sigui quin sigui el motiu de la suspensió, així com l'adopció de mesures provisionals previstes en els articles 72 i 136 d'aquesta Llei.¹⁹
 - e) Els acords per aplicar la tramitació d'urgència o de l'ampliació de terminis.
 - f) Els que es dicten en l'exercici de potestats discrecionals, així com els que han de ser-ho en virtut d'una disposició legal o reglamentària expressa.
2. La motivació dels actes que exhaureixin els procediments selectius i de concurrència competitiva s'ha de fer de conformitat amb el que disposin les normes que regulin les convocatòries, i, en tot cas, han de quedar acreditats en el procediment els fonaments de la resolució que s'adopti.

¹⁹ Apartat redactat de conformitat amb l'article 1.15 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 55

Forma

1. Els actes administratius s'han de produir per escrit si no és que la seva naturalesa exigeixi o permeti una altra forma més adequada d'expressió i constància.

2. En els casos en què els òrgans administratius exerceixin la seva competència verbalment, la constància escrita de l'acte, quan calgui, l'ha d'efectuar i firmar el titular de l'òrgan inferior o funcionari que la rebi oralment, i s'ha d'expressar en la comunicació d'aquest l'autoritat de la qual procedeix. Si es tracta de resolucions, el titular de la competència ha d'autoritzar una relació de les que hagi dictat verbalment, amb l'expressió del contingut.

3. Quan calgui dictar una sèrie d'actes administratius de la mateixa naturalesa, com ara nomenaments, concessions o llicències, es poden refundre en un únic acte, acordat per l'òrgan competent, que ha d'especificar les persones o altres circumstàncies que individualitzin els efectes de l'acte per a cada persona interessada.

CAPÍTOL III

Eficàcia dels actes

Article 56

Executivitat

Els actes de les administracions públiques subjectes al dret administratiu són executius d'acord amb el que disposa aquesta Llei.

Article 57

Efectes

1. Els actes de les administracions públiques subjectes al dret administratiu es presumeixen vàlids i produeixen efectes des de la data en què es dicten, llevat que s'hi disposi altrament.

2. L'eficàcia queda demorada quan ho exigeixi el contingut de l'acte o estigui supeditada a la notificació, publicació o aprovació superior d'aquest.

3. Excepcionalment, es pot atorgar eficàcia retroactiva als actes quan es dictin en substitució d'actes anul·lats, i així mateix quan produeixin efectes favorables a la persona interessada, sempre que els supòsits de fet necessaris existeixin ja en la data a la qual es retrotregui l'eficàcia de l'acte i aquesta no lesioni drets o interessos legítims d'altres persones.

Article 58

Notificació

1. S'han de notificar als interessats les resolucions i els actes administratius que afectin els seus drets i interessos, en els termes que preveu l'article següent.

2. Qualsevol notificació s'ha de tramitar dins del termini de deu dies a partir de la data en què l'acte s'hagi dictat, i ha de contenir el text íntegre de la resolució, amb indicació de si és definitiu o no en la via administrativa, l'expressió dels recursos que siguin procedents, l'òrgan davant el qual s'han de presentar i el termini per a interposar-los, sens perjudici que els interessats en puguin exercir, si s'escau, qualsevol altre que estimin procedent.

3. Les notificacions que continguin el text íntegre de l'acte i ometin algun dels altres requisits que preveu l'apartat anterior tenen efecte a partir de la data en què l'interessat dugui a terme actuacions que impliquin el coneixement del contingut i l'abast de la resolució o l'acte objecte de la notificació o resolució, o interposi qualsevol recurs que sigui procedent.

4. Sens perjudici del que estableix l'apartat anterior, i als únics efectes d'entendre complerta l'obligació de notificar dins del termini màxim de durada dels procediments, n'hi ha prou amb la notificació que contingui almenys el text íntegre de la resolució, així com l'intent de notificació acreditat degudament.²⁰

²⁰ Apartat 4 afegit per l'article.1.16 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 59²¹

Pràctica de la notificació

1. Les notificacions s'han de fer per qualsevol mitjà que permeti tenir constància de la recepció per l'interessat o el seu representant, així com de la data, la identitat i el contingut de l'acte notificat.

L'acreditació de la notificació efectuada s'ha d'incorporar a l'expedient.

2. En els procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat, la notificació s'ha de fer en el lloc que l'interessat hagi assenyalat a aquest efecte en la sol·licitud. Quan això no sigui possible, en qualsevol lloc adequat a aquesta finalitat, i per qualsevol mitjà d'acord amb el que disposa l'apartat 1 d'aquest article.

Quan la notificació s'efectuï en el domicili de l'interessat, si aquest no hi és en el moment de lliurar la notificació, se'n pot fer càrrec qualsevol persona que es trobi en el domicili i faci constar la seva identitat. Si ningú no es pot fer càrrec de la notificació, s'ha de fer constar aquesta circumstància en l'expedient, juntament amb el dia i l'hora en què s'hagi intentat la notificació, cosa que s'ha de repetir una sola vegada i en una hora diferent dins dels tres dies següents.

3. *Derogat²²*

4. Quan l'interessat o el seu representant rebutgi la notificació d'una actuació administrativa, s'ha de fer constar en l'expedient, i s'hi han d'especificar les circumstàncies de l'intent de notificació; el tràmit es considera efectuat i se segueix el procediment.²³

5. Quan els interessats en un procediment siguin desconeguts, s'ignori el lloc de la notificació o el mitjà a què es refereix el punt 1.d'aquest article, o bé quan, intentada la notificació, no s'hagi pogut efectuar, la notificació s'ha de fer per mitjà d'anuncis al tauler d'edictes de l'ajuntament en el seu últim domicili, en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, de la comunitat autònoma o de la província, segons quina sigui l'Administració de la qual procedeixi l'acte que s'ha de notificar, i l'àmbit territorial de l'òrgan que l'hagi dictat. En el cas que l'últim domicili conegut radiqui en un país estranger, la notificació s'ha d'efectuar mitjançant la publicació al tauler d'anuncis del consolat o la secció consular de l'ambaixada corresponent. Les administracions públiques poden establir altres formes de notificació complementàries a través dels mitjans de difusió restants, que no exclouen l'obligació de notificar conforme als dos paràgrafs anteriors.²⁴

6. La publicació, en els termes de l'article següent, substitueix la notificació i té els mateixos efectes en els casos següents:

a) Quan l'acte tingui per destinatari una pluralitat indeterminada de persones o quan l'Administració consideri que la notificació efectuada a un sol interessat és insuficient per garantir la notificació a tots; en aquest últim cas, és addicional a la notificació efectuada.

b) Quan es tracti d'actes integrants d'un procediment selectiu o de concurrència competitiva de qualsevol tipus. En aquest cas, la convocatòria del procediment ha d'indicar el tauler d'anuncis o els mitjans de comunicació on s'efectuïn les publicacions successives, i no tenen validesa les que es duguin a terme en llocs diferents.²⁵

²¹ Article redactat de conformitat amb l'article 1.17 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

²² La disposició derogatòria única de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, ha derogat aquest apartat 3 de l'article (BOE núm. 150, de 23 de juny).

²³ Apartat 4 renumerat de conformitat amb l'article 68.2 de la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (BOE núm. 313, de 31 de desembre, i suplement en català núm. 2, de 16 de gener de 2002).

²⁴ Apartat 5 renumerat de conformitat amb l'article 68.2 de la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (BOE núm. 313, de 31 de desembre, i suplement en català núm. 2, de 16 de gener de 2002).

²⁵ Apartat 6 renumerat de conformitat amb l'article 68.2 de la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (BOE núm. 313, de 31 de desembre, i suplement en català núm. 2, de 16 de gener de 2002).

Article 60

Publicació

1. Els actes administratius han de ser objecte de publicació quan ho estableixin les normes reguladores de cada procediment o quan ho aconsellin raons d'interès públic apreciades per l'òrgan competent.

2. La publicació d'un acte ha de contenir els mateixos elements que el punt 2 de l'article 58 exigeix pel que fa a les notificacions. També és aplicable a la publicació el que estableix el punt 3 del mateix article. En els supòsits de publicacions d'actes que continguin elements comuns, es poden publicar d'una manera conjunta els aspectes coincidents, especificant solament els aspectes individuals de cada acte.

Article 61

Indicació de notificacions i publicacions

Si l'òrgan competent aprecia que la notificació per mitjà d'anuncis o la publicació d'un acte lesiona drets o interessos legítims, s'ha de limitar a publicar en el diari oficial que correspongui una indicació sumària del contingut de l'acte i del lloc on les persones interessades poden comparèixer, en el termini que s'estableixi, per a conèixer el contingut íntegre de l'acte esmentat i perquè quedi constància d'aquest coneixement.

CAPÍTOL IV

Nul·litat i anul·labilitat

Article 62²⁶

Nul·litat de ple dret

1. Els actes de les administracions públiques són nuls de ple dret en els casos següents:

- a) Els que lesionin els drets i les llibertats susceptibles d'empara constitucional.
- b) Els que dicti un òrgan manifestament incompetent per raó de la matèria o del territori.

- c) Els que tinguin un contingut impossible.
- d) Els que siguin constitutius d'infracció penal o es dictin com a conseqüència d'aquesta.
- e) Els que es dictin prescindint totalment i absolutament del procediment establert legalment o de les normes que contenen les regles essencials per a la formació de la voluntat dels òrgans col·legiats.
- f) Els actes expressos o presumptes contraris a l'ordenament jurídic per part dels quals s'adquireixen facultats o drets quan no es tinguin els requisits essencials per a la seva adquisició.
- g) Qualsevol altre que estableixi expressament una disposició de rang legal.

2. També són nul·les de ple dret les disposicions administratives que vulnerin la Constitució, les lleis o altres disposicions administratives de rang superior, les que regulin matèries reservades a la llei, i les que estableixin la retroactivitat de disposicions sancionadores no favorables o restrictives de drets individuals.

²⁶ Article redactat de conformitat amb l'article 1.18 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 63

Anul·labilitat

1. Són anul·lables els actes de l'Administració que incorren en qualsevol infracció de l'ordenament jurídic, fins i tot la desviació de poder.
2. No obstant això, el defecte de forma només determina l'anul·labilitat quan l'acte no té els requisits formals indispensables per a aconseguir el seu fi o dóna lloc a la indefensió de les persones interessades.
3. La realització d'actuacions administratives fora del termini establert només implica l'anul·labilitat de l'acte quan així ho imposa la naturalesa del terme o termini.

Article 64

Transmissibilitat

1. La nul·litat o anul·labilitat d'un acte no implica la dels successius en el procediment que siguin independents del primer.
2. La nul·litat o anul·labilitat en una part de l'acte administratiu no implica la de les parts independents d'aquella, llevat que la part viciada sigui tan important que sense ella l'acte administratiu no hauria estat dictat.

Article 65

Conversió d'actes viciats

Els actes nuls o anul·lables que, tanmateix, continguin els elements constitutius d'un altre de diferent produeixen els efectes d'aquest.

Article 66

Conservació d'actes i tràmits

L'òrgan que declara la nul·litat o anul·la les actuacions ha de disposar sempre la conservació d'aquells actes i tràmits el contingut dels quals s'hauria mantingut igual si no s'hagués comès la infracció.

Article 67

Validació

1. L'Administració pot validar els actes anul·lables esmenant-ne els vicis que presentin.
2. L'acte de validació produeix efecte des de la seva data, llevat del que es disposa anteriorment per a la retroactivitat dels actes administratius.
3. Si el vici consisteix en incompetència no determinant de nul·litat, pot fer la validació l'òrgan competent sempre que sigui superior jeràrquic del que va dictar l'acte viciat.
4. Si el vici consisteix en la falta d'alguna autorització, l'acte pot ser validat amb l'atorgament d'aquesta per l'òrgan competent.

TÍTOL VI

Disposicions generals sobre els procediments administratius

CAPÍTOL I

Iniciació del procediment

Article 68

Classes d'iniciació

Els procediments es poden iniciar d'ofici o a sol·licitud d'una persona interessada.

Article 69

Iniciació d'ofici

1. Els procediments s'han d'iniciar d'ofici per acord de l'òrgan competent, bé per pròpia iniciativa o com a conseqüència d'una ordre superior, a petició raonada d'altres òrgans o per denúncia.
2. Abans de l'acord d'iniciació, l'òrgan competent pot obrir un període d'informació prèvia amb la finalitat de conèixer les circumstàncies del cas concret i la conveniència o no d'iniciar el procediment.

Article 70

Sol·licituds d'iniciació

1. Les sol·licituds que es formulin han de contenir:
 - a) Nom i cognoms de la persona interessada i, si s'escau, de la persona que la representi, i també la identificació del mitjà preferent o del lloc que s'assenyali per a les notificacions.
 - b) Fets, raons i petició en què es concreti, amb tota claredat, la sol·licitud.
 - c) Lloc i data.
 - d) Signatura de la persona sol·licitant o acreditació de l'autenticitat de la seva voluntat expressada per qualsevol mitjà.
 - e) Òrgan, centre o unitat administrativa a la qual s'adreça.

2. Quan les pretensions corresponents a una pluralitat de persones tinguin un contingut i un fonament idèntics o substancialment similars, poden ser formulades en una única sol·licitud, llevat que les normes reguladores dels procediments específics ho disposin altrament.

3. De les sol·licituds, les comunicacions i els escrits que presentin a les oficines de l'Administració, les persones interessades en poden exigir el rebut corresponent que n'acrediti la data de presentació. S'ha d'admetre com a rebut una còpia on figuri la data de presentació anotada per l'oficina.

4. Les administracions públiques han d'establir models i sistemes normalitzats de sol·licituds quan es tracti de procediments que impliquin la resolució nombrosa d'una sèrie de procediments. Els esmentats models han d'estar a la disposició dels ciutadans en les dependències administratives. Les persones sol·licitants hi poden adjuntar els elements que estimin convenients per a precisar o completar les dades del model, els quals han de ser admesos i tinguts en compte per l'òrgan a què s'adrecin.

Article 71

Esmena i millora de la sol·licitud

1. Si la sol·licitud d'iniciació no reuneix els requisits que assenyala l'article anterior i els exigits, si s'escau, per la legislació específica aplicable, s'ha de requerir l'interessat perquè, en el termini de deu dies, esmeni la falta o aporti els documents preceptius, amb indicació que, si no ho fa, es considera que desisteix de la seva petició, amb la resolució prèvia que s'ha de dictar en els termes preveu l'article 42.²⁷

2. Sempre que no es tracti de procediments selectius o de concurrència competitiva, aquest termini es pot ampliar prudencialment, fins a cinc dies, a petició de l'interessat o a iniciativa de l'òrgan, quan l'aportació dels documents requerits presenti dificultats especials.

3. En els procediments iniciats a sol·licitud dels interessats, l'òrgan competent pot demanar al sol·licitant la modificació o la millora voluntàries dels termes de la sol·licitud. Se n'ha d'estendre una acta succincta, que s'ha d'incorporar al procediment.

²⁷ Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article 1.19 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 72²⁸

Mesures provisionals

1. Iniciat el procediment, l'òrgan administratiu competent per resoldre'l pot adoptar, d'ofici o a instància de part, les mesures provisionals que consideri oportunes per assegurar l'eficàcia de la resolució que es pugui dictar, si hi ha elements de judici suficients.

2. Abans d'iniciar el procediment administratiu, l'òrgan competent, d'ofici o a instància de part, en els casos d'urgència i per a la protecció provisional dels interessos implicats, pot adoptar les mesures corresponents en els supòsits previstos expressament per una norma amb rang de llei. Les mesures provisionals s'han de confirmar, modificar o aixecar en l'acord d'iniciació del procediment, que s'ha d'efectuar dins del quinze dies següents a l'adopció i que pot ser objecte del recurs que sigui procedent. En tot cas, aquestes mesures queden sense efecte si no s'inicia el procediment en el termini esmentat o quan l'acord d'iniciació no conté un pronunciament exprés sobre les mesures.

3. No es poden adoptar mesures provisionals que puguin causar un perjudici de reparació difícil o impossible als interessats o que impliquin la violació de drets emparats per les lleis.

4. Les mesures provisionals es poden aixecar o modificar durant la tramitació del procediment, d'ofici o a instància de part, en virtut de circumstàncies sobrevingudes o que no s'hagin pogut tenir en compte en el moment d'adoptar-les. En tot cas, s'extingeixen amb l'eficàcia de la resolució administrativa que posi al procediment corresponent.

²⁸ Article redactat de conformitat amb l'article 1.20 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 73

Acumulació

L'òrgan administratiu que iniciï o tramiti un procediment, sigui quina sigui la forma de la iniciació, pot disposar-ne l'acumulació amb altres procediments amb els quals tingui una identitat substancial o una connexió íntima. Contra l'acord d'acumulació no és procedent cap recurs.

CAPÍTOL II

Ordenació del procediment

Article 74

Impuls

1. El procediment, sotmès al criteri de celeritat, s'ha d'impulsar d'ofici en tots els tràmits.

2. En despatxar els expedients, cal conservar rigorosament l'ordre d'incoació en assumptes de naturalesa homogènia, tret que el titular de la unitat administrativa doni una ordre motivada en sentit contrari, de la qual quedi constància. L'incompliment del que disposa el paràgraf anterior dóna lloc a l'exigència de responsabilitat disciplinària de la persona infractora o, si escau, pot ser causa de remoció del lloc de treball.

Article 75

Celeritat

1. S'han d'acordar en un sol acte tots els tràmits que, per la seva naturalesa, admetin una impulsó simultània i no en sigui obligatori el compliment successiu.

2. En sol·licitar els tràmits que hagin de complir altres òrgans, cal consignar en la comunicació cursada el termini legal establert.

Article 76

Compliment de tràmits

1. Els tràmits que hagin de ser formalitzats per les persones interessades s'han de realitzar en el termini de deu dies a partir de la notificació de l'acte corresponent, tret que en la norma corresponent es fixi un termini diferent.

2. Quan en qualsevol moment es consideri que algun dels actes de les persones interessades no té els requisits necessaris, l'Administració ho ha de posar en coneixement del seu autor i li ha de concedir un termini de deu dies per a formalitzar-lo.

3. Les persones interessades que no compleixin el que disposen els apartats anteriors poden perdre el dret al tràmit corresponent; no obstant això, s'ha d'admetre l'actuació de la persona interessada i ha de produir els seus efectes legals, si es realitza abans o dins del dia en què es notifiqui la resolució en la qual es consideri transcorregut el termini.

Article 77

Qüestions incidentals

Les qüestions incidentals que se suscitin en el procediment, fins i tot les que es refereixin a la nul·litat d'actuacions, no en suspeneu la tramitació, llevat de la recusació.

CAPÍTOL III

Instrucció del procediment

SECCIÓ PRIMERA

Disposicions generals

Article 78

Actes d'instrucció

1. Els actes d'instrucció necessaris per a la determinació, el coneixement i la comprovació de les dades en virtut de les quals s'hagi de pronunciar la resolució, els ha de dur a terme d'ofici l'òrgan que tramiti el procediment, sens perjudici del dret de les persones interessades a proposar aquelles actuacions que requereixin la seva intervenció o constitueixin tràmits establerts legalment o reglamentàriament.

2. Els resultats dels sondejos i les enquestes d'opinió que s'incorporin a la instrucció d'un procediment han de tenir les garanties establertes legalment per a aquestes tècniques d'informació i també la identificació tècnica del procediment seguit per a l'obtenció d'aquests resultats.

Article 79

Al·legacions

1. Les persones interessades poden aduir, en qualsevol moment del procediment anterior al tràmit d'audiència, al·legacions i aportar documents o altres elements de judici. Les unes i els altres han de ser tinguts en compte per l'òrgan competent en redactar la proposta de resolució corresponent.

2. En tot moment les persones interessades poden al·legar els defectes de tramitació i, especialment, els que comportin paralització, infracció dels terminis assenyalats preceptivament o l'omissió dels tràmits que poden ser esmenats abans de la resolució definitiva de l'assumpte. Aquestes al·legacions poden donar lloc, si hi ha raons per a fer-ho, a l'exigència de la responsabilitat disciplinària corresponent.

SECCIÓ SEGONA

Prova

Article 80

Mitjans i període de prova

1. Els fets rellevants per a la decisió d'un procediment es poden acreditar per qualsevol mitjà de prova admissible en dret.
2. Quan l'Administració no consideri certs els fets al·legats per les persones interessades o la naturalesa del procediment ho exigeixi, l'instructor ha de disposar l'obertura d'un període de prova per un termini no superior a trenta dies ni inferior a deu, a fi que se'n puguin realitzar les que jutgi convenients.
3. L'instructor del procediment només pot rebutjar les proves proposades per les persones interessades si són manifestament improcedents o innecessàries, per mitjà d'una resolució motivada.

Article 81

Realització de la prova

1. L'Administració ha de comunicar a les persones interessades, amb l'antelació suficient, l'inici de les actuacions necessàries per a la realització de les proves que hagin estat admeses.
2. En la notificació cal consignar el lloc, la data i l'hora en què s'ha de dur a terme la prova, amb l'advertiment, si s'escau, que la persona interessada pot nomenar tècnics que l'assisteixin.
3. En els casos en què, a petició de la persona interessada, calgui efectuar proves la realització de les quals comporti despeses que no hagi de suportar l'Administració, aquesta en pot exigir l'avançament, a reserva de la liquidació definitiva un cop realitzada la prova. La liquidació de les despeses s'ha de dur a terme adjuntant els comprovants que n'acreditin la realitat i quantia.

SECCIÓ TERCERA

Informes

Article 82

Petició

1. Per a la resolució del procediment, s'han de sol·licitar els informes que siguin preceptius per disposicions legals i els que es jutgin necessaris per a resoldre, i s'ha d'esmentar el precepte que els exigeix o fonamentar, si s'escau, la conveniència de reclamar-los.
2. En la petició d'un informe s'ha de concretar l'aspecte o aspectes sobre els quals se sol·licita.

Article 83

Evacuació

1. Llevat que hi hagi una disposició expressa en sentit contrari, els informes són facultatius i no vinculants.

2. Els informes han de ser evacuats en el termini de deu dies, llevat que una disposició o el compliment de la resta dels terminis del procediment permeti o exigeixi un altre termini més llarg o més curt.

3. Si l'informe no s'emeta en el termini assenyalat, i sens perjudici de la responsabilitat en què pugui incórrer el responsable de la demora, es poden prosseguir les actuacions sigui quin sigui el caràcter de l'informe sol·licitat, excepte en els supòsits d'informes preceptius que siguin determinants per a la resolució del procediment, cas en el qual es pot interrompre el termini dels tràmits successius.

4. Si l'informe ha de ser emès per una administració pública diferent de la que tramita el procediment per tal d'expressar el punt de vista corresponent a les seves competències respectives, i transcorre el termini sense evacuar-lo, es poden prosseguir les actuacions. L'informe emès fora de termini pot no ser tingut en compte en adoptar la resolució corresponent.

SECCIÓ QUARTA

Participació de les persones interessades

Article 84

Tràmit d'audiència

1. Instruïts els procediments, i immediatament abans de redactar la proposta de resolució, s'han de donar a conèixer a les persones interessades o, si s'escau, als seus representants, excepte el que afecti les informacions i dades a què es refereix l'article 37.5.

2. Les persones interessades, en un termini no inferior a deu dies ni superior a quinze, poden al·legar i presentar els documents i justificacions que estimin pertinents.

3. Si abans del venciment del termini les persones interessades manifesten la seva intenció de no efectuar al·legacions ni aportar nous documents o justificacions, cal donar per realitzat el tràmit.

4. Es pot prescindir del tràmit d'audiència quan no figurin en el procediment ni es tinguin en compte en la resolució altres fets, al·legacions i proves que els adduïts per la persona interessada.

Article 85

Actuació de les persones interessades

1. Els actes d'instrucció que requereixin la intervenció de les persones interessades s'han de realitzar de la manera que els resulti més còmoda i sigui compatible, en la mesura que sigui possible, amb les seves obligacions laborals o professionals.

2. Les persones interessades poden actuar, en qualsevol cas, assistides d'un assessor si ho consideren convenient en defensa dels seus interessos.

3. En qualsevol cas, l'òrgan instructor ha d'adoptar les mesures necessàries per a obtenir el ple respecte dels principis de contradicció i d'igualtat de les persones interessades en el procediment.

Article 86

Informació pública

1. L'òrgan al qual correspongui la resolució del procediment, quan la naturalesa d'aquest ho requereixi, pot establir un període d'informació pública.

2. A tal efecte, s'ha d'anunciar en el Butlletí Oficial de l'Estat, en el de la comunitat autònoma o en el de la província respectiva, a fi que qualsevol persona física o jurídica pugui examinar el procediment, o la part d'aquest que s'estableixi. L'anunci ha d'assenyalar el lloc d'exhibició i ha de determinar el termini per a formular al·legacions, que mai no pot ser inferior a vint dies.

3. La incompareixença en aquest tràmit no impedeix a les persones interessades poder interposar els recursos que siguin procedents contra la resolució definitiva del procediment. La compareixença en el tràmit d'informació pública no atorga, per ella mateixa, la condició de persona interessada. No obstant això, qui presenti al·legacions o observacions en aquest tràmit té dret a obtenir de l'Administració una resposta raonada, que pot ser comuna per a totes aquelles al·legacions que plantegin qüestions substancialment iguals.

4. D'acord amb el que disposen les lleis, les administracions públiques poden establir altres formes, mitjans o vies de participació dels ciutadans, directament o per mitjà de les organitzacions i associacions reconegudes per la llei en el procediment d'elaboració de les disposicions i actes administratius.

CAPÍTOL IV

Finalització del procediment

SECCIÓ PRIMERA

Disposicions generals

Article 87

Terminació

1. Posen fi al procediment la resolució, el desistiment, la renúncia al dret en què es fonamenta la sol·licitud, quan aquesta renúncia no estigui prohibida per l'ordenament jurídic, i la declaració de caducitat.

2. També produeix la terminació del procediment la impossibilitat material de continuar-lo per causes sobrevingudes. La resolució que es dicti ha de ser motivada en tots els casos.

Article 88

Terminació convencional

1. Les administracions públiques poden subscriure acords, pactes, convenis o contractes amb persones tant de dret públic com privat, sempre que no siguin contraris a l'ordenament jurídic ni tractin sobre matèries no susceptibles de transacció i tinguin per objecte satisfer l'interès públic que tenen encomanat, amb l'abast, efectes i règim jurídic específic que per a cada cas prevegi la disposició que els reguli; aquests actes poden tenir la consideració que finalitzen els procediments administratius, o bé es poden inserir en aquests prèviament, d'una manera vinculant o no, a la resolució que els posi fi.

2. Els instruments esmentats han d'establir, com a contingut mínim, la identificació de les parts que hi intervenen, l'àmbit personal, funcional i territorial, i el termini de vigència, i s'han de publicar o no segons la seva naturalesa i les persones a les quals van adreçats.

3. Requereixen, en qualsevol cas, l'aprovació expressa del Consell de Ministres els acords que tractin sobre matèries de la competència directa d'aquest òrgan.

4. Els acords que se subscriuguin no alteren les competències atribuïdes als òrgans administratius ni les responsabilitats que corresponguin a les autoritats i els funcionaris relatives al funcionament dels serveis públics.

SECCIÓ SEGONA

Resolució

Article 89

Contingut

1. La resolució que posi fi al procediment ha de decidir totes les qüestions plantejades per les persones interessades i les altres que en deriven. Quan es tracti de qüestions connexes que no hagin plantejat les persones interessades, l'òrgan competent pot pronunciar-s'hi, sempre que abans els ho doni a conèixer durant un termini no superior a quinze dies, perquè formulin les al·legacions que estimin pertinents i puguin aportar, si s'escau, els mitjans de prova.

2. En els procediments tramitats a sol·licitud de la persona interessada, la resolució ha de ser congruent amb les peticions que aquesta hagi formulat, sense que en cap cas pugui agreujar la seva situació inicial i sens perjudici de la potestat de l'Administració d'incoar d'ofici un nou procediment, si és procedent.

3. Les resolucions han de contenir la decisió, que ha de ser motivada en els casos a què es refereix l'article 54. Han d'expressar, a més, els recursos que contra aquesta siguin procedents, l'òrgan administratiu o judicial davant el qual s'han de presentar i el termini per a interposar-los, sens perjudici que les persones interessades en puguin exercir qualsevol altre que estimin oportú.

4. En cap cas l'Administració no es pot abstenir de resoldre amb el pretext de silenci, obscuritat o insuficiència dels preceptes legals aplicables al cas, encara que pot decidir no admetre les sol·licituds de reconeixement de drets no previstos en l'ordenament jurídic o manifestament mancats de fonament, sens perjudici del dret de petició establert per l'article 29 de la Constitució.

5. L'acceptació d'informes o dictàmens serveix de motivació de la resolució quan s'incorporin al text d'aquesta.

SECCIÓ TERCERA

Desistiment i renúncia

Article 90

Exercici

1. Tota persona interessada pot desistir de la seva sol·licitud o, quan això no estigui prohibit per l'ordenament jurídic, pot renunciar als seus drets.
2. Si l'escrit d'iniciació, el formulen dues persones interessades o més, el desistiment o la renúncia només afecta els que l'hagin formulat.

Article 91

Mitjans i efectes

1. Tant el desistiment com la renúncia es poden realitzar per qualsevol mitjà que en permeti la constància.
2. L'Administració ha d'acceptar completament el desistiment o la renúncia, i ha de declarar conclús el procediment tret que, havent-hi comparegut terceres persones interessades, aquestes n'instin la continuació en el termini de deu dies des que se'ls va notificar el desistiment.
3. Si la qüestió suscitada per la incoació del procediment impliqués l'interès general o fos convenient de substanciar-la per a la seva definició i aclariment, l'Administració pot limitar els efectes del desistiment o la renúncia a la persona interessada i ha de seguir el procediment.

SECCIÓ QUARTA

Caducitat

Article 92

Requisits i efectes

1. En els procediments iniciats a sol·licitud de la persona interessada, quan el procediment es paralitzi per causa que sigui imputable a aquesta, l'Administració li ha d'advertir que, transcorreguts tres mesos, se'n produirà la caducitat. Consumit aquest termini sense que el particular requerit realitzi les activitats necessàries per a reprendre la tramitació, l'Administració ha d'acordar l'arxivament de les actuacions i ha de notificar-ho a la persona interessada. Contra la resolució que en declari la caducitat, són procedents els recursos pertinents.
2. No es pot acordar la caducitat per la simple inactivitat de la persona interessada en la formalització de tràmits, sempre que no siguin indispensables per a dictar la resolució. Aquesta inactivitat no té cap més efecte que la pèrdua del seu dret al tràmit esmentat.
3. La caducitat no produeix per si sola la prescripció de les accions del particular o de l'Administració, però els procediments caducats no interrompen el termini de prescripció.
4. La caducitat pot no ser aplicable en el supòsit que la qüestió suscitada afecti l'interès general, o convingui substanciar-la per a la seva definició i aclariment.

CAPÍTOL V

Execució

Article 93

Títol

1. Les administracions públiques no han d'iniciar cap actuació material d'execució de resolucions que limiti drets dels particulars sense que prèviament s'hagi adoptat la resolució que li serveixi de fonament jurídic.

2. L'òrgan que ordeni un acte d'execució material de resolucions està obligat a notificar al particular interessat la resolució que autoritzi l'actuació administrativa.

Article 94

Executorietat

Els actes de les administracions públiques subjectes al dret administratiu són immediatament executius, llevat del que estableixen els articles 111 i 138, i en aquells casos en què una disposició estableixi el contrari o calgui aprovació o autorització superiors.

Article 95

Execució forçosa

Les administracions públiques, per mitjà dels seus òrgans competents en cada cas, poden procedir, amb l'advertència prèvia, a l'execució forçosa dels actes administratius, llevat dels supòsits en què se suspengui l'execució d'acord amb la llei, o quan la Constitució o la llei exigeixin la intervenció dels tribunals.

Article 96

Mitjans d'execució forçosa

1. L'execució forçosa, l'han d'efectuar les administracions públiques, respectant sempre el principi de proporcionalitat, pels mitjans següents:

- a) Constrenyiment sobre el patrimoni.
- b) Execució subsidiària.
- c) Multa coercitiva.
- d) Compulsió sobre les persones.

2. Si són diversos els mitjans d'execució admissibles, s'ha d'elegir el menys restrictiu de la llibertat individual.

3. Si cal entrar en el domicili de la persona afectada, les administracions públiques n'han d'obtenir el consentiment o, si hi manca, l'autorització judicial pertinent.

Article 97

Constrenyiment sobre el patrimoni

1. Si en virtut d'un acte administratiu s'ha de satisfer una quantitat líquida, s'ha de seguir el procediment establert per les normes reguladores del procediment recaptatori en la via executiva.

2. En qualsevol cas, no es pot imposar a les persones administrades una obligació pecuniària que no estigui establerta d'acord amb una norma de rang legal.

Article 98

Execució subsidiària

1. És procedent l'execució subsidiària quan es tracta d'actes que, pel fet de no ser personalíssims, poden ser realitzats per algú diferent de la persona obligada.
2. En aquest cas, les administracions públiques han de realitzar l'acte, elles mateixes o per mitjà de les persones que determinin, a costa de la persona obligada.
3. L'import de les despeses, danys i perjudicis s'ha d'exigir d'acord amb el que disposa l'article anterior.
4. Aquest import pot liquidar-se provisionalment i realitzar-se abans de l'execució, amb vista a la liquidació definitiva.

Article 99

Multa coercitiva

1. Quan ho autoritzin les lleis, i en la forma i en la quantia que aquestes determinin, les administracions públiques, per a executar determinats actes, poden imposar multes coercitives, reiterades per lapses de temps que siguin suficients per a complir el que ha estat ordenat, en els supòsits següents:
 - a) Actes personalíssims en què no és procedent la compulsió directa sobre la persona obligada.
 - b) Actes en què, tot i ser procedent la compulsió, l'Administració no l'estima convenient.
 - c) Actes l'execució dels quals la persona obligada pot encarregar a una altra persona.
2. La multa coercitiva és independent de les sancions que es puguin imposar amb aquest caràcter i hi és compatible.

Article 100

Compulsió sobre les persones

1. Els actes administratius que imposin una obligació personalíssima de no fer o suportar poden ser executats per compulsió directa sobre les persones en els casos en què la llei expressament ho autoritzi, i sempre dins el respecte que es deu a la seva dignitat i als drets reconeguts en la Constitució.
2. Si, tot i tractar-se d'obligacions personalíssimes de fer, no es realitza la prestació, la persona obligada ha de rescabalar els danys i perjudicis, per a la liquidació i el cobrament dels quals s'ha de procedir per la via administrativa.

Article 101

Prohibició d'interdictes

No s'han d'admetre a tràmit interdictes contra les actuacions dels òrgans administratius realitzades en matèria de la seva competència i d'acord amb el procediment establert legalment.

TÍTOL VII

Revisió dels actes en via administrativa

CAPÍTOL I

Revisió d'ofici

Article 102²⁹

Revisió de disposicions i actes nuls

1. Les administracions públiques, en qualsevol moment, per iniciativa pròpia o a sol·licitud d'un interessat, i amb el dictamen favorable previ del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma, si n'hi ha, han de declarar d'ofici la nul·litat dels actes administratius que hagin posat fi a la via administrativa o que no hagin estat recorreguts en el termini corresponent, en els supòsits que preveu l'article 62.1.
2. Així mateix, en qualsevol moment, les administracions públiques d'ofici, i amb el dictamen favorable previ del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma, si n'hi ha, poden declarar la nul·litat de les disposicions administratives en els supòsits que preveu l'article 62.2.
3. L'òrgan competent per a la revisió d'ofici pot acordar motivadament la inadmissió a tràmit de les sol·licituds formulades pels interessats, sense necessitat de demanar el dictamen del Consell d'Estat o l'òrgan consultiu de la comunitat autònoma, quan aquestes no es basin en alguna de les causes de nul·litat de l'article 62 o no tinguin fonament manifestament, així com en el supòsit que s'hagin desestimat quant al fons altres sol·licituds substancialment iguals.
4. Les administracions públiques, en declarar la nul·litat d'una disposició o un acte, poden establir, en la mateixa resolució, les indemnitzacions que sigui procedent reconèixer als interessats, si es donen les circumstàncies que preveuen els articles 139.2 i 141.1 d'aquesta Llei; sens perjudici que, tractant-se d'una disposició, subsisteixin els actes fermes dictats en aplicació d'aquesta.
5. Quan el procediment s'hagi iniciat d'ofici, el transcurs del termini de tres mesos des de l'inici sense dictar-se resolució produeix la seva caducitat. Si el procediment s'ha iniciat a sol·licitud d'un interessat, es pot entendre desestimada per silenci administratiu.

²⁹ Article redactat de conformitat amb l'article 1.21 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 103³⁰

Declaració de lesivitat d'actes anul·lables

1. Les administracions públiques poden declarar lesius per a l'interès públic els actes favorables per als interessats que siguin anul·lables d'acord amb el que disposa l'article 63 d'aquesta Llei, a fi de procedir a la seva ulterior impugnació davant l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu.
2. La declaració de lesivitat no es pot adoptar una vegada transcorreguts quatre anys des que s'hagi dictat l'acte administratiu i exigeix l'audiència prèvia de tots els que constin com a interessats, en els termes que estableix l'article 84 d'aquesta Llei.
3. Transcorregut el termini de sis mesos des de la iniciació del procediment sense que s'hagi declarat la lesivitat, es produeix la seva caducitat.³¹
4. Si l'acte prové de l'Administració General de l'Estat o de les comunitats autònomes, la declaració de lesivitat, l'adopta l'òrgan de cada administració competent en la matèria.

5. Si l'acte prové de les entitats que integren l'Administració local, la declaració de lesivitat, l'adopta el Ple de la corporació o, si no ho fa, l'òrgan col·legiat superior de l'entitat.

³⁰ Article redactat de conformitat amb l'article 1.22 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

³¹ Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article 81 de la Llei 62/2003, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (BOE núm. 313, de 31 de desembre, i suplement en català núm. 3, de 31 de gener de 2004).

Article 104

Suspensió

Iniciat el procediment de revisió d'ofici, l'òrgan competent per a resoldre pot suspendre l'execució de l'acte, quan aquesta pugui causar perjudicis de reparació impossible o difícil.

Article 105³²

Revocació d'actes i rectificació d'errors

1. Les administracions públiques poden revocar en qualsevol moment els seus actes de gravamen o desfavorables, sempre que aquesta revocació no constitueixi dispensa o exempció no permesa per les lleis, o sigui contrària al principi d'igualtat, a l'interès públic o a l'ordenament jurídic.

2. Així mateix, les administracions públiques poden rectificar en qualsevol moment, d'ofici o a instància dels interessats, els errors materials, de fet o aritmètics existents en els seus actes.

³² Article redactat de conformitat amb l'article 1.23 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 106

Límits de la revisió

Les facultats de revisió no poden ser exercides quan, per prescripció d'accions, pel temps transcorregut o per altres circumstàncies, l'exercici d'aquestes sigui contrari a l'equitat, a la bona fe, al dret dels particulars o a les lleis.

CAPÍTOL II

Recursos administratius

SECCIÓ PRIMERA

Principis generals

Article 107³³

Objecte i classes

1. Contra les resolucions i els actes de tràmit, si aquests últims decideixen directament o indirectament el fons de l'assumpte, determinen la impossibilitat de continuar el procediment, i produeixen indefensió o perjudici irreparable a drets i interessos legítims, els interessats

poden interposar els recursos d'alçada i potestatiu de reposició, que es poden fonamentar en qualsevol dels motius de nul·litat o anul·litat que preveuen els articles 62 i 63 d'aquesta Llei.

L'oposició als altres actes de tràmit, la poden al·legar els interessats per a la seva consideració en la resolució que posi fi al procediment.

2. Les lleis poden substituir el recurs d'alçada, en el supòsits o els àmbits sectorials determinats, i quan l'especificitat de la matèria així ho justifiqui, per altres procediments d'impugnació, reclamació, conciliació, mediació i arbitratge, davant òrgans col·legiats o comissions específiques no sotmeses a instruccions jeràrquiques, amb respecte als principis, les garanties i els terminis que aquesta Llei reconeix als ciutadans i als interessats en qualsevol procediment administratiu. En les mateixes condicions, el recurs de reposició pot ser substituït pels procediments a que es refereix el paràgraf anterior, respectant el seu caràcter potestatiu per a l'interessat. L'aplicació d'aquests procediments en l'àmbit de l'Administració local no pot implicar el desconeixement de les facultats resolutòries reconegudes als òrgans representatius electes que estableix la Llei.

3. Contra les disposicions administratives de caràcter general no es pot interposar recurs en la via administrativa. Els recursos contra un acte administratiu que es fonamentin únicament en la nul·litat d'alguna disposició administrativa de caràcter general es poden interposar directament davant l'òrgan que hagi dictat la disposició esmentada.

4. Les reclamacions economicoadministratives s'ajusten als procediments establerts per la seva legislació específica.

³³ Article redactat de conformitat amb l'article 1.24 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 108³⁴

Recurs extraordinari de revisió

Contra els actes fermes en via administrativa, només és procedent el recurs extraordinari de revisió quan concorri alguna de les circumstàncies que preveu l'article 118.1.

³⁴ Article redactat de conformitat amb l'article 1.25 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 109³⁵

Fi de la via administrativa

Posen fi a la via administrativa:

- a) Les resolucions dels recursos d'alçada.
- b) Les resolucions dels procediments d'impugnació a què es refereix l'article 107.2.
- c) Les resolucions dels òrgans administratius que no tinguin superior jeràrquic, llevat que una llei estableixi el contrari.
- d) Les altres resolucions d'òrgans administratius quan una disposició legal o reglamentària així ho estableixi.
- e) Els acords, pactes, convenis o contractes que tinguin la consideració que finalitzen el procediment.

³⁵ Article redactat de conformitat amb l'article 1.26 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 110

Interposició de recurs

1. La interposició del recurs ha d'expressar:

- a) El nom i els cognoms del recurrent, així com la seva identificació personal.
- b) L'acte que es recorre i la raó de la seva impugnació.
- c) Lloc, data, signatura del recurrent, identificació del mitjà i, si s'escau, del lloc que s'assenyali a efectes de notificacions.
- d) Òrgan, centre o unitat administrativa a què es dirigeix.
- e) Les altres particularitats exigides, si s'escau, per les disposicions específiques.

2. L'error en la qualificació del recurs, per part del recurrent no és obstacle per a la seva tramitació, sempre que se'n dedueixi el caràcter veritable.

3. Els vicis i defectes que facin anul·lable un acte no poden ser al·legats pels qui els hagin causat.³⁶

³⁶ Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article 1.27 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 111³⁷

Suspensió de l'execució

1. La interposició de qualsevol recurs, excepte en els casos en què una disposició estableixi el contrari, no suspèn l'execució de l'acte impugnat.

2. No obstant el que disposa l'apartat anterior, l'òrgan competent per resoldre el recurs, amb la ponderació prèvia, raonada suficientment, entre el perjudici que causaria a l'interès públic o a tercers la suspensió i el perjudici que es causa al recurrent com a conseqüència de l'eficàcia immediata de l'acte recorregut, pot suspendre, d'ofici o a sol·licitud del recurrent, l'execució de l'acte impugnat quan concorri alguna de les circumstàncies següents:

- a) Que l'execució pugui causar perjudicis de reparació impossible o difícil.
- b) Que la impugnació es fonamenti en alguna de les causes de nul·litat de ple dret que preveu l'article 62.1 d'aquesta Llei.

3. L'execució de l'acte impugnat s'entén suspesa si, transcorreguts trenta dies des que la sol·licitud de suspensió hagi tingut entrada al registre de l'òrgan competent per decidir, aquest no ha dictat resolució expressa sobre la suspensió. En aquests casos no és aplicable el que estableix l'article 42.4, segon paràgraf, d'aquesta Llei.

4. En dictar l'acord de suspensió es poden adoptar les mesures cautelars que calgui per assegurar la protecció de l'interès públic o de tercers i l'eficàcia de la resolució o l'acte impugnat.

Quan, de la suspensió puguin derivar perjudicis de qualsevol naturalesa, aquella només té efectes amb la prestació prèvia de caució o d'una garantia suficient per respondre'n, en els termes que s'estableixin per reglament.

La suspensió es pot prolongar després d'exhaurida la via administrativa quan existeixi una mesura cautelar i els efectes s'estenguin a la via contenciosa administrativa. Si l'interessat interposa recurs contenciós administratiu, i sol·licita la suspensió de l'acte objecte del procés, es manté la suspensió fins que es produeixi el corresponent pronunciament judicial sobre la sol·licitud.

5. Quan el recurs tingui per objecte la impugnació d'un acte administratiu que afecti una pluralitat indeterminada de persones, la suspensió de la seva eficàcia s'ha de publicar al diari oficial en què l'acte s'hagi publicat.

³⁷ Article redactat de conformitat amb l'article 1.28 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 112

Audiència de les persones interessades

1. Quan s'hagin de tenir en compte fets o documents nous no recollits en l'expedient originari, s'han de donar a conèixer a les persones interessades perquè, en un termini no inferior a deu dies ni superior a quinze, formulin les al·legacions i presentin els documents i justificants que estimin procedents. No s'han de tenir en compte, en la resolució dels recursos, fets, documents o al·legacions de qui recorre quan, havent pogut aportar-los en el tràmit d'al·legacions, no ho hagi fet.

2. Si hi ha altres persones interessades, se'ls ha de donar, en tot cas, trasllat del recurs perquè, en el termini abans esmentat, al·leguin allò que estimin procedent.

3. El recurs, els informes i les propostes no tenen el caràcter de documents nous a l'efecte d'aquest article. No el tenen tampoc els que les persones interessades hagin aportat a l'expedient abans de dictar-se la resolució impugnada.

Article 113

Resolució

1. La resolució del recurs ha d'estimar o desestimar en tot o en part les pretensions que s'hi formulen, o n'ha de declarar la inadmissió.

2. Quan, havent-hi un vici de forma, no s'estimi procedent resoldre sobre el fons, s'ha d'ordenar la retroacció del procediment al moment en què el vici fou comès, llevat del que disposa l'article 67.

3. L'òrgan que resolgui el recurs ha de decidir totes les qüestions, tant de forma com de fons, que plantegi el procediment, hagin estat al·legades o no per les persones interessades. En aquest últim cas, han de ser escoltades prèviament. No obstant això, la resolució ha de ser congruent amb les peticions formulades per qui va recórrer, sense que es pugui agreujar la seva situació inicial.

SECCIÓ SEGONA

*Recurs d'alçada*³⁸

³⁸ Secció i rúbrica reestructurades de conformitat amb l'article 3.1 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 114³⁹

Objecte

1. Les resolucions i els actes a què es refereix l'article 107.1, quan no posin fi a la via administrativa, poden ser recorreguts en alçada davant l'òrgan superior jeràrquic del que els hagi dictat. A aquest efectes, els tribunals i els òrgans de selecció del personal al servei de les administracions públiques i qualssevol altres que, al si d'aquestes, actuïn amb autonomia funcional, es consideren dependents de l'òrgan al qual estiguin adscrits o, si no n'hi ha, de l'òrgan que n'hagi nomenat el president.

2. El recurs es pot interposar davant l'òrgan que hagi dictat l'acte que s'impugna o davant el competent per resoldre'l.

Si el recurs s'ha interposat davant l'òrgan que hagi dictat l'acte impugnat, aquest l'ha de trametre a l'òrgan competent en el termini de deu dies, amb el seu informe i amb una còpia completa i ordenada de l'expedient.

El titular de l'òrgan que hagi dictat l'acte recorregut és responsable directe del compliment del que preveu el paràgraf anterior.

³⁹ Article redactat de conformitat amb l'article 1.29 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 115⁴⁰

Terminis

1. El termini per a la interposició del recurs d'alçada és d'un mes, si l'acte és exprés. Si no ho és, el termini és de tres mesos i es compta, per al sol·licitant i altres possibles interessats, a partir de l'endemà del dia que, d'acord amb la normativa específica, es produeixin els efectes del silenci administratiu.

Transcorreguts els terminis esmentats sense que s'hagi interposat el recurs, la resolució esdevé ferma amb caràcter general.

2. El termini màxim per dictar i notificar la resolució és de tres mesos. Transcorregut aquest termini sense que es dicti resolució, es pot entendre desestimat el recurs, excepte en el supòsit que preveu l'article 43.2, segon paràgraf.

3. Contra la resolució d'un recurs d'alçada no es pot interposar cap altre recurs administratiu, llevat del recurs extraordinari de revisió en els casos que estableix l'article 118.1.

⁴⁰ Article redactat de conformitat amb l'article 1.30 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

SECCIÓ TERCERA

Recurs potestatiu de reposició⁴¹

⁴¹ Secció i rúbrica reestructurades de conformitat amb l'article 3.2 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 116⁴²

Objecte i naturalesa

1. Els actes administratius que exhaureixin la via administrativa poden ser recorreguts potestativament en reposició davant el mateix òrgan que els hagi dictat o ser impugnats directament davant l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu.
2. No es pot interposar recurs contenciós administratiu fins que sigui resolt expressament o s'hagi produït la desestimació presumpta del recurs de reposició interposat.

⁴² Article redactat de conformitat amb l'article 1.31 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 117⁴³

Terminis

1. El termini per interposar el recurs de reposició és d'un mes, si l'acte és exprés. Si no ho és, el termini és de tres mesos i es compta, per al sol·licitant i altres possibles interessats, a partir de l'endemà del dia que, d'acord amb la normativa específica, es produeixi l'acte presumpte. Transcorreguts els terminis esmentats, únicament es pot interposar recurs contenciós administratiu, sens perjudici, si s'escau, de la procedència del recurs extraordinari de revisió.
2. El termini màxim per dictar i notificar la resolució del recurs és d'un mes.
3. Contra la resolució d'un recurs de reposició no es pot tornar a interposar el recurs esmentat.

⁴³ Article redactat de conformitat amb l'article 1.32 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

SECCIÓ QUARTA

*Recurs extraordinari de revisió*⁴⁴

⁴⁴ Secció renumerada de conformitat amb l'article 3.3 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 118⁴⁵

Objecte i terminis

1. Contra els actes fermes en via administrativa es pot interposar el recurs extraordinari de revisió davant l'òrgan administratiu que els hagi dictat, que també és el competent per a la resolució, quan concorri alguna de les circumstàncies següents:

- 1a. Que en dictar-los s'hagi incorregut en un error de fet, que resulti dels mateixos documents incorporats a l'expedient.
 - 2a. Que apareguin documents de valor essencial per a la resolució de l'assumpte que, encara que siguin posteriors, evidencin l'error de la resolució recorreguda.
 - 3a. Que en la resolució hagin influït essencialment documents o testimonis declarats falsos per sentència judicial ferma, anterior o posterior a la resolució.
 - 4a. Que la resolució s'hagi dictat com a conseqüència de prevaricació, suborn, violència, maquinació fraudulenta o d'una altra conducta punible i s'hagi declarat així en virtut de sentència judicial ferma.
2. El recurs extraordinari de revisió s'ha d'interposar, quan es tracti de la causa 1a, dins del termini de quatre anys següents a la data de la notificació de la resolució impugnada. En els altres casos, el termini és de tres mesos a comptar del coneixement dels documents o des que la sentència judicial sigui ferma.
 3. El que estableix aquest article no perjudica el dret dels interessats a formular la sol·licitud i la instància a què es refereixen els articles 102 i 105.2 d'aquesta Llei ni el seu dret que aquestes se substancin i es resolguin.

⁴⁵ Article redactat de conformitat amb l'article 1.33 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 119

Resolució

1. L'òrgan competent per a la resolució del recurs pot acordar motivadament la inadmissió a tràmit, sense necessitat de demanar el dictamen del Consell d'Estat o l'òrgan consultiu de la comunitat autònoma, quan el recurs no es fonamenti en alguna de les causes que preveu l'apartat 1 de l'article anterior o en el supòsit que s'hagin desestimat quant al fons altres recursos substancialment iguals.
2. L'òrgan al qual correspon conèixer del recurs extraordinari de revisió s'ha de pronunciar no només sobre la procedència del recurs, sinó també, si s'escau, sobre el fons de la qüestió resolta per l'acte recorregut.
3. Transcorregut el termini de tres mesos des de la interposició del recurs extraordinari de revisió sense que s'hagi dictat i notificat resolució, s'entén desestimat, i queda expedita la via jurisdiccional contenciosa administrativa.⁴⁶

⁴⁶ Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article 1.34 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

TÍTOL VIII

Reclamacions prèvies a l'exercici de les accions civils i laborals

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 120

Naturalesa

1. La reclamació en la via administrativa és el requisit previ per a l'exercici d'accions fonamentades en el dret privat o laboral contra qualsevol administració pública, tret dels supòsits en què aquest requisit estigui exceptuat per una disposició amb rang de llei.
2. Aquesta reclamació s'ha de tramitar i resoldre per les normes que conté aquest títol i per les que són aplicables en cada cas i, si no n'hi ha, per les generals d'aquesta Llei.

Article 121

Efectes

1. Si una reclamació plantejada davant les administracions públiques no ha estat resolta i no ha transcorregut el termini en què s'hagi d'entendre desestimada, no es pot deduir la mateixa pretensió davant la jurisdicció corresponent.
2. Plantejada la reclamació prèvia, s'interrompen els terminis per a l'exercici de les accions judicials, que s'han de tornar a comptar a partir de la data en què s'hagi notificat expressament la resolució o des que s'entengui desestimada pel transcurs del termini.

CAPÍTOL II

Reclamació prèvia a la via judicial civil

Article 122

Iniciació

1. La reclamació s'ha de dirigir a l'òrgan competent de l'Administració pública de què es tracti.
2. En l'Administració General de l'Estat s'ha de plantejar davant del ministre del departament que sigui competent per raó de la matèria objecte de la reclamació. Les reclamacions es poden presentar a qualsevol dels llocs establerts per aquesta Llei per a la presentació d'escrius o sol·licituds.

Article 123

Instrucció

1. L'òrgan davant el qual s'hagi presentat la reclamació, l'ha de trametre en el termini de cinc dies a l'òrgan competent, juntament amb tots els antecedents de l'assumpte.
2. L'òrgan competent per a resoldre pot ordenar que es completi l'expedient amb els antecedents, informes, documents i dades que resultin necessaris.

Article 124

Resolució

1. Resolta la reclamació pel ministre o òrgan competent, s'ha de notificar a la persona interessada.

2. Si l'Administració no notifica la seva decisió en el termini de tres mesos, la persona interessada pot considerar desestimada la seva reclamació a l'efecte de formular la demanda judicial corresponent.

CAPÍTOL III

Reclamació prèvia a la via judicial laboral

Article 125

Tramitació

1. La reclamació s'ha d'adreçar al cap administratiu o director de l'establiment o organisme en què el treballador presti els seus serveis.

2. Transcorregut un mes sense que se li hagi notificat cap resolució, el treballador pot considerar desestimada la reclamació a l'efecte d'emprendre l'acció judicial laboral.

Article 126

Reclamacions del personal civil no funcionari de l'Administració militar

Les reclamacions que formuli el personal civil no funcionari al servei de l'Administració militar es regeixen per les seves disposicions específiques.

TÍTOL IX

Potestat sancionadora

CAPÍTOL I

Principis de la potestat sancionadora

Article 127⁴⁷

Principi de legalitat

1. La potestat sancionadora de les administracions públiques, reconeguda per la Constitució, s'exerceix quan hagi estat expressament reconeguda per una norma amb rang de llei, amb aplicació del procediment previst per al seu exercici i d'acord amb el que estableix aquest títol i, quan es tracti d'entitats locals, de conformitat amb el que disposa el títol XI de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.⁴⁸

2. L'exercici de la potestat sancionadora correspon als òrgans administratius que la tinguin atribuïda expressament, per disposició de rang legal o reglamentari.

3. Les disposicions d'aquest títol no són aplicables a l'exercici per les administracions públiques de la potestat disciplinària respecte del personal al seu servei i dels que hi estiguin vinculats per una relació contractual.

⁴⁷ Article redactat de conformitat amb l'article 1.35 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

⁴⁸ Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article 3.1 de la Llei 57/2003, de 16 de desembre, de mesures per a la modernització del govern local (BOE núm. 301, de 17 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2004).

Article 128

Irretroactivitat

1. S'han d'aplicar les disposicions sancionadores vigents en el moment de produir-se els fets que constitueixin infracció administrativa.
2. Les disposicions sancionadores produeixen efecte retroactiu en la mesura que afavoreixin la persona presumptament infractora.

Article 129

Principi de tipicitat

1. Només constitueixen infraccions administratives les vulneracions de l'ordenament jurídic previstes com a tals infraccions per una llei, sense perjudici del que disposa per a l'Administració local el títol XI de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.⁴⁹
2. Únicament per la comissió d'infraccions administratives es poden imposar sancions que, en qualsevol cas, han d'estar delimitades per la llei.
3. Les disposicions reglamentàries de desenvolupament poden introduir especificacions o graduacions en el quadre de les infraccions o sancions establertes legalment que, sense arribar a constituir noves infraccions o sancions, ni alterar la naturalesa o els límits de les que la llei estableix, contribueixin a la identificació més correcta de les conductes o a la determinació més precisa de les sancions corresponents.
4. Les normes definidores d'infraccions i sancions no són susceptibles d'aplicació analògica.

⁴⁹ Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article 3.2 de la Llei 57/2003, de 16 de desembre, de mesures per a la modernització del govern local (BOE núm. 301, de 17 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2004).

Article 130

Responsabilitat

1. Només poden ser sancionades per fets constitutius d'infracció administrativa les persones físiques o jurídiques que en resultin responsables, encara que només sigui per simple inobservança.
2. Les responsabilitats administratives que es derivin del procediment sancionador són compatibles amb l'exigència a la persona infractora de la reposició de la situació que ha alterat al seu estat originari, i també amb la indemnització pels danys i perjudicis causats que poden ser determinats per l'òrgan competent; en aquest cas, s'ha de comunicar a la persona infractora perquè satisfaci la indemnització en el termini que es determini, i, si no ho fa així, quedarà expedita la via judicial corresponent.
3. Quan el compliment de les obligacions previstes en una disposició legal correspongui a diverses persones conjuntament, responen d'una manera solidària de les infraccions que, si s'escau, cometin i de les sancions que se'ls imposin. Són responsables subsidiàries o solidàries per l'incompliment de les obligacions imposades per la llei que comportin el deure de prevenir la infracció administrativa comesa per altres persones, les persones físiques o

jurídiques sobre les quals recaigui aquest deure, quan així ho determinin les lleis reguladores dels diferents règims sancionadors.

Article 131

Principi de proporcionalitat

1. Les sancions administratives, siguin de naturalesa pecuniària o no, no poden implicar mai, directament o subsidiàriament, privació de llibertat.
2. L'establiment de sancions pecuniàries ha de preveure que la comissió de les infraccions tipificades no resulti més beneficiosa per a la persona infractora que el compliment de les normes infringides.
3. En la determinació normativa del règim sancionador, i també en la imposició de sancions per les administracions públiques, s'ha d'assegurar l'adequació necessària entre la gravetat del fet constitutiu de la infracció i la sanció aplicada, i s'han de considerar especialment els criteris següents per a la graduació de la sanció que s'hagi d'aplicar:
 - a) L'existència d'intencionalitat o reiteració.
 - b) La naturalesa dels perjudicis causats.
 - c) La reincidència, per haver comès en el termini d'un any més d'una infracció de la mateixa naturalesa, sempre que s'hagi declarat així per resolució ferma.

Article 132

Prescripció

1. Les infraccions i sancions prescriuen d'acord amb el que disposen les lleis que les estableixin. Si aquestes no fixen terminis de prescripció, les infraccions molt greus prescriuen al cap de tres anys, les greus al cap de dos anys i les lleus al cap de sis mesos; les sancions imposades per faltes molt greus prescriuen al cap de tres anys, les imposades per faltes greus al cap de dos anys i les imposades per faltes lleus al cap d'un any.
2. El termini de prescripció de les infraccions es comença a comptar des del dia en què la infracció s'hagi comès. Interromp la prescripció la iniciació, amb coneixement de la persona interessada, del procediment sancionador, i es reprèn el termini de prescripció si l'expedient sancionador està paralitzat durant més d'un mes per una causa no imputable a la persona presumptament responsable.
3. El termini de prescripció de les sancions es comença a comptar des de l'endemà del dia en què adquireixi fermesa la resolució per la qual s'imposa la sanció. Interromp la prescripció la iniciació, amb coneixement de la persona interessada, del procediment d'execució, i es reprèn el termini si aquell està paralitzat durant més d'un mes per causa no imputable a la persona infractora.

Article 133

Concurrència de sancions

No es poden sancionar els fets que hagin estat sancionats penalment o administrativament, en els casos en què s'aprecii identitat del subjecte, fet i fonament.

CAPÍTOL II

Principis del procediment sancionador

Article 134

Garantia de procediment

1. L'exercici de la potestat sancionadora requereix un procediment establert legalment o reglamentàriament.
2. Els procediments que regulin l'exercici de la potestat sancionadora han d'establir la separació necessària entre la fase instructora i la sancionadora, i les han d'encomanar a òrgans diferents.
3. En cap cas no es pot imposar una sanció sense que s'hagi tramitat el procediment necessari.

Article 135

Drets de la persona presumptament responsable

Els procediments sancionadors garanteixen a la persona presumptament responsable els drets següents:

El de ser notificada dels fets que se li imputin, de les infraccions que tals fets puguin constituir i de les sancions que, si escau, se li puguin imposar, i també de la identitat de l'instructor, de l'autoritat competent per a imposar la sanció i de la norma que atribueixi tal competència.

El de formular al·legacions i utilitzar els mitjans de defensa admesos per l'ordenament jurídic que siguin procedents.

Els altres drets reconeguts per l'article 35 d'aquesta Llei.

Article 136

Mesures de caràcter provisional

Quan estigui previst així en les normes que regulen els procediments sancionadors, es poden adoptar, per mitjà d'un acord motivat, mesures de caràcter provisional que assegurin l'eficàcia de la resolució final que es pugui dictar.

Article 137

Presumpció d'innocència

1. Els procediments sancionadors han de respectar la presumpció de no-existència de responsabilitat administrativa mentre no es demostrï el contrari.
2. Els fets declarats provats per resolucions judicials penals fermes vinculen les administracions públiques en els procediments sancionadors que substanciïn.
3. Els fets constatats per funcionaris als quals es reconeix la condició d'autoritat, i que es formalitzin en document públic en què s'observin els requisits legals pertinents, tenen valor probatori sens perjudici de les proves que en defensa dels drets o interessos respectius puguin assenyalar o aportar els mateixos administrats.
4. S'han de realitzar d'ofici o s'han d'admetre a proposta de la persona presumptament responsable totes les proves que siguin adequades per a determinar els fets i les possibles responsabilitats. Només es poden declarar improcedents aquelles proves que, per la seva relació amb els fets, no puguin alterar la resolució final a favor de la persona presumptament responsable.

Article 138

Resolució

1. La resolució que posi fi al procediment ha de ser motivada i ha de resoldre totes les qüestions plantejades en l'expedient.
2. En la resolució no es poden acceptar fets diferents dels determinats en el curs del procediment, independentment de la seva valoració jurídica.
3. La resolució és executiva quan posi fi a la via administrativa. En la resolució s'han d'adoptar, si és procedent, les disposicions cautelars necessàries per a garantir-ne l'eficàcia mentre no sigui executiva.

TÍTOL X

Responsabilitat de les administracions públiques i de les seves autoritats i altre personal al seu servei

CAPÍTOL I

Responsabilitat patrimonial de l'Administració pública

Article 139

Principis de la responsabilitat

1. Els particulars tenen dret a ser indemnitzats per les administracions públiques corresponents de tota lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, tret dels casos de força major, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics.
2. En qualsevol cas, el dany al·legat ha de ser efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat en relació amb una persona o un grup de persones.
3. Les administracions públiques han d'indemnitzar els particulars per l'aplicació d'actes legislatius de naturalesa no expropiatòria de drets i que aquests no tinguin el deure jurídic de suportar, quan així ho estableixin els mateixos actes legislatius i en els termes que especifiquin aquests actes.
4. La responsabilitat patrimonial de l'Estat pel funcionament de l'Administració de justícia es regeix per la Llei orgànica del poder judicial.

Article 140⁵⁰

Responsabilitat concurrent de les administracions públiques

1. Quan de la gestió provinent de fórmules conjuntes d'actuació entre diverses administracions públiques derivi responsabilitat en els termes que preveu aquesta Llei, les administracions intervinents han de respondre de manera solidària. L'instrument jurídic regulador de l'actuació conjunta pot determinar la distribució de la responsabilitat entre les diferents administracions públiques.
2. En altres supòsits de concurrència de diverses administracions en la producció del dany, la responsabilitat es fixa per a cada administració atenent els criteris de competència, interès

públic tutelat i intensitat de la intervenció. La responsabilitat és solidària quan no sigui possible la determinació esmentada.

⁵⁰ Article redactat de conformitat amb l'article 1.36 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 141⁵¹

Indemnització

1. Només són indemnitzables les lesions produïdes al particular provinents de danys que aquest no tingui el deure jurídic de suportar d'acord amb la llei. No són indemnitzables els danys que derivin de fets o circumstàncies que no s'hagin pogut preveure o evitar segons l'estat dels coneixements de la ciència o de la tècnica existents en el moment de producció dels danys, tot això sens perjudici de les prestacions assistencials o econòmiques que les lleis puguin establir per a aquests casos.

2. La indemnització es calcula d'acord amb els criteris de valoració establerts en la legislació d'expropiació forçosa, legislació fiscal i altres normes aplicables, i es ponderen, si s'escau, les valoracions predominants en el mercat.

3. La quantitat de la indemnització es calcula amb referència al dia en què la lesió s'hagi produït efectivament, sens perjudici de la seva actualització a la data en què es posi fi al procediment de responsabilitat d'acord amb l'índex de preus al consum, fixat per l'Institut Nacional d'Estadística, i dels interessos que siguin procedents per demora en el pagament de la indemnització fixada, els quals s'exigeixen d'acord amb el que estableix la Llei general pressupostària.

4. La indemnització procedent es pot substituir per una compensació en espècie o ser abonada mitjançant pagaments periòdics, quan sigui més adequat per aconseguir la reparació deguda i convingui a l'interès públic, sempre que hi hagi acord amb l'interessat.

⁵¹ Article redactat de conformitat amb l'article 1.37 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 142

Procediments de responsabilitat patrimonial

1. Els procediments de responsabilitat patrimonial de les administracions públiques s'inicien d'ofici o per reclamació de les persones interessades.

2. Els procediments de responsabilitat patrimonial, els ha de resoldre el ministre respectiu, el Consell de Ministres si una llei ho disposa així o els òrgans corresponents de les comunitats autònomes o de les entitats que integren l'Administració local. Quan la seva norma de creació ho determini així, la reclamació ha de ser resolta pels òrgans corresponents de les entitats de dret públic a què es refereix l'article 2.2 d'aquesta llei.

3. Per a determinar la responsabilitat patrimonial, s'ha d'establir per reglament un procediment general que inclogui un procediment abreujat per als supòsits en què concorrin les condicions previstes en l'article 143 d'aquesta llei.

4. L'anul·lació en la via administrativa o per l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu dels actes o disposicions administratives no pressuposa el dret a la indemnització, però si la resolució o disposició impugnada ho fos per raó del seu fons o forma, el dret a reclamar prescriu al cap d'un any d'haver-se dictat la sentència definitiva, i no és aplicable el que disposa el punt 5.

5. En qualsevol cas, el dret a reclamar prescriu al cap d'un any d'haver-se produït el fet o l'acte que motiva la indemnització o d'haver-se manifestat el seu efecte lesiu. En cas de danys, de caràcter físic o psíquic, a les persones el termini s'ha de començar a computar des de la curació o la determinació de l'abast de les seqüeles.

6. La resolució administrativa dels procediments de responsabilitat patrimonial, sigui quin sigui el tipus de relació, pública o privada, de què derivi, posa fi a la via administrativa.

7. Si no es dicta resolució expressa, es pot entendre desestimada la sol·licitud d'indemnització.

Article 143

Procediment abreujat

1. Una vegada iniciat el procediment general, quan siguin inequívocs la relació de causalitat entre el funcionament del servei públic i la lesió, i també la valoració del dany i el càlcul de la quantia de la indemnització, l'òrgan competent pot acordar la substanciació d'un procediment abreujat, a fi de reconèixer el dret a la indemnització en el termini de trenta dies.

2. En qualsevol cas, els òrgans competents poden acordar o proposar que se segueixi el procediment general.

3. Si no es dicta una resolució expressa, es pot entendre desestimada la sol·licitud d'indemnització.

Article 144⁵²

Responsabilitat de dret privat

Quan les administracions públiques actuïn en relacions de dret privat, responen directament dels danys i perjudicis causats pel personal que es trobi al seu servei; l'actuació d'aquest personal es considera acte propi de l'Administració al servei de la qual es trobi. La responsabilitat s'exigeix de conformitat amb el que preveuen els articles 139 i següents d'aquesta Llei.

⁵² Article redactat de conformitat amb l'article 1.38 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

CAPÍTOL II

Responsabilitat de les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques

Article 145⁵³

Exigència de la responsabilitat patrimonial de les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques

1. Per fer efectiva la responsabilitat patrimonial a què es refereix el capítol I d'aquest títol, els particulars han d'exigir directament a l'Administració pública corresponent les indemnitzacions pels danys i perjudicis causats per les autoritats i el personal al seu servei.
2. L'Administració corresponent, quan hagi indemnitzat els lesionats, ha d'exigir d'ofici a les autoritats i altre personal al seu servei la responsabilitat en què hagin incorregut per dol, o culpa o negligència greus, amb la instrucció prèvia del procediment que s'estableixi per reglament. Per a l'exigència de la responsabilitat esmentada s'han de ponderar, entre altres, els criteris següents: el resultat danyós produït, l'existència o no d'intencionalitat, la responsabilitat professional del personal al servei de les administracions públiques i la relació amb la producció del resultat danyós.
3. Així mateix, l'Administració ha d'instruir el mateix procediment a les autoritats i altre personal al seu servei pels danys i perjudicis causats als seus béns o drets quan hagi hagut dol, o culpa o negligència greus.
4. La resolució declaratòria de responsabilitat posa fi a la via administrativa.
5. El que disposen els paràgrafs anteriors, s'entén sens perjudici de passar, si escau, el tant de culpa als tribunals competents.

⁵³ Article redactat de conformitat amb l'article 1.39 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener de 1999, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Article 146

Responsabilitat penal

1. La responsabilitat penal del personal al servei de les administracions públiques, així com la responsabilitat civil derivada del delictes s'exigeix d'acord amb el que preveu la legislació corresponent.
2. L'exigència de responsabilitat penal del personal al servei de les administracions públiques no suspèn els procediments de reconeixement de responsabilitat patrimonial que s'instrueixin, llevat que la determinació dels fets en l'ordre jurisdiccional penal sigui necessària per fixar la responsabilitat patrimonial.⁵⁴

⁵⁴ Apartat 2 redactat de conformitat amb l'article 1.40 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera

Òrgans col·legiats de govern

Les disposicions del capítol II del títol II d'aquesta Llei no són aplicables al ple ni, si s'escau, a la comissió de govern de les entitats locals, als òrgans col·legiats del Govern de la nació ni als òrgans de govern de les comunitats autònomes.

Segona

Informatització de registres

La incorporació a suport informàtic dels registres a què es refereix l'article 38 d'aquesta Llei ha de ser efectiva en la forma i els terminis que determinin el Govern, els òrgans de govern de les comunitats autònomes i les entitats que integrin l'Administració local, segons el grau de desenvolupament dels mitjans tècnics de què disposin.

Tercera⁵⁵

Adequació de procediments

En el termini de divuit mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, s'ha de dur a terme, reglamentàriament, l'adequació a aquesta de les normes reguladores dels diversos procediments administratius, sigui quin sigui el seu rang, amb una menció específica dels efectes estimatoris o desestimatoris que produeixi la falta de resolució expressa.

⁵⁵ Disposició addicional redactada de conformitat amb l'article 1.40 del Reial decret llei 14/1993, de 4 d'agost, pel qual es modifica la disposició addicional tercera i la disposició transitòria segona de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. (BOE núm. 199, de 20 d'agost).

Quarta

Taxes del procediment

Les taxes que generin les actuacions del procediment administratiu s'han d'exigir d'acord amb el que disposi la norma que les reguli.

Cinquena

Procediments administratius en matèria tributària

1. Els procediments tributaris i l'aplicació dels tributs es regeixen per la Llei general tributària, per la normativa sobre drets i garanties dels contribuents, per les lleis pròpies dels tributs i les altres normes dictades en el seu desplegament i l'aplicació. Si no hi ha cap norma tributària aplicable, regeixen supletòriament les disposicions d'aquesta Llei.

En tot cas, en els procediments tributaris, els terminis màxims per dictar resolucions, els efectes del seu incompliment, així com, si s'escau, els efectes de la falta de resolució són els que preveu la normativa tributària.⁵⁶

2. La revisió d'actes en via administrativa en matèria tributària s'ha d'ajustar al que disposen els articles 153 a 171 de la Llei general tributària i les disposicions dictades en desplegament i aplicació d'aquesta Llei.

⁵⁶ Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article 2.1 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Sisena

Actes de la Seguretat Social i desocupació

1. La impugnació dels actes de la Seguretat Social i de desocupació, en els termes previstos per l'article 2 del text articulat de la Llei de procediment laboral, aprovat pel Reial decret

legislatiu 521/1990, de 27 d'abril, i també la seva revisió d'ofici es regeixen pel que disposa la Llei esmentada.

2. Els actes de gestió recaptadora de la Seguretat Social es regeixen pel que disposa la seva normativa específica.

Setena

Procediment administratiu sancionador per infraccions en l'ordre social i per a l'extensió d'actes de liquidació de quotes de la Seguretat Social

Els procediments administratius per a la imposició de sancions per infraccions en l'ordre social i per a l'extensió d'actes de liquidació de quotes de la Seguretat Social es regeixen per la seva normativa específica i, subsidiàriament, per les disposicions d'aquesta Llei.

Vuitena

Procediments disciplinaris

Els procediments d'exercici de la potestat disciplinària de les administracions públiques respecte del personal al seu servei i dels que hi estan vinculats per una relació contractual es regeixen per la seva normativa específica, i no els és aplicable aquesta Llei.

Novena

Derogada⁵⁷

⁵⁷ Disposició addicional derogada per la disposició derogatòria única.1.g) de la Llei 6/1997, de 14 d'abril, d'organització i funcionament de l'Administració general de l'Estat (BOE núm. 90, de 15 d'abril).

Desena

L'article 37.1 de la Llei reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, de 27 de desembre de 1956, queda redactat de la manera següent:

«El recurs contenciós administratiu és admissible en relació amb les disposicions i els actes de l'Administració que hagin posat fi a la via administrativa, de conformitat amb el que preveu la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.»

Onzena⁵⁸

Procediments administratius instats davant missions diplomàtiques i oficines consulars

Els procediments instats davant les missions diplomàtiques i oficines consulars per ciutadans estrangers no comunitaris es regeixen per la seva normativa específica, que s'ha d'adequar als compromisos internacionals assumits per Espanya i, en matèria de visats, als Convenis de Schengen i les disposicions que els despleguin, i supletòriament s'aplica aquesta Llei.

⁵⁸ Disposició addicional redactada de conformitat amb l'article 2.2 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Dotzena⁵⁹

Responsabilitat en matèria d'assistència sanitària

La responsabilitat patrimonial de les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, siguin estatals o autonòmics, així com de les altres entitats, serveis i organismes del sistema nacional de salut i dels centres sanitaris concertats amb aquestes, pels danys i perjudicis causats per l'assistència sanitària o en ocasió d'aquesta, i les reclamacions corresponents, han de seguir la tramitació administrativa que preveu aquesta Llei; la revisió jurisdiccional correspon a l'ordre contenciós administratiu en tot cas.

⁵⁹ Disposició addicional afegida per l'article 2.3 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Tretzena⁶⁰

Règim de subscripció de convenis de col·laboració

En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, els titulars dels departaments ministerials i els presidents o directors dels organismes públics vinculats o dependents, poden establir els convenis que preveu l'article 6, dins de les facultats que els atorga la normativa pressupostària i amb el compliment previ dels tràmits establerts, entre els quals s'inclou necessàriament l'informe del ministeri o els ministeris afectats. El règim de subscripció i, si s'escau, de l'autorització, així com els aspectes procedimentals o formals relacionats amb aquests, s'ha d'ajustar al procediment que s'estableixi per reglament.

⁶⁰ Disposició addicional afegida per l'article 2.4 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Catorzena⁶¹

Relacions amb les ciutats de Ceuta i Melilla

El que disposa el títol I d'aquesta Llei sobre les relacions entre l'Administració General de l'Estat i les administracions de les comunitats autònomes és aplicable a les relacions amb les ciutats de Ceuta i Melilla en la mesura que afecti l'exercici de les competències assumides estatutàriament.

⁶¹ Disposició addicional afegida per l'article 2.5 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Quinzena⁶²

En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, i als efectes de l'article 42.3.b) d'aquesta Llei, s'entén per registre de l'òrgan competent per a la tramitació d'una sol·licitud qualsevol dels registres del ministeri competent per iniciar-ne la tramitació.

En els procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat la tramitació i resolució dels quals correspongui a òrgans integrats a l'Òrgan Central del Ministeri de Defensa, Estat Major de la Defensa i Casernes Generals dels Exèrcits, el termini per resoldre i notificar es compta des de la data en què la sol·licitud hagi tingut entrada als registres dels òrgans esmentats.

⁶² Disposició addicional afegida per l'article 2.6 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer de 1999).

Setzena⁶³

Administració dels territoris històrics del País Basc

En la Comunitat Autònoma del País Basc, a efectes del que disposa l'article segon, s'entén per administracions públiques les diputacions forals i les administracions institucionals que en depenen, així com les juntes generals dels territoris històrics quan dictin actes i disposicions en matèria de personal i gestió patrimonial subjectes al dret públic.

⁶³ Disposició addicional afegida per l'article 2.7 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Dissetena⁶⁴

1. Per a l'exercici de la funció consultiva com a garantia de l'interès general i de la legalitat objectiva de les comunitats autònomes, els ens forals s'organitzen d'acord amb el que estableix aquesta disposició.

2. L'Administració consultiva es pot articular mitjançant òrgans específics dotats d'autonomia orgànica i funcional respecte a l'Administració activa, o a través dels serveis jurídics d'aquesta última.

En aquest cas, els serveis esmentats no poden estar subjectes a dependència jeràrquica, ja sigui orgànica o funcional, ni rebre instruccions, directrius o qualsevol classe d'indicació dels òrgans que hagin elaborat les disposicions o produït els actes objecte de consulta, i hagin actuat per complir aquestes garanties de manera col·legiada.

3. Aquesta disposició té caràcter bàsic d'acord amb l'article 149.1.18a de la Constitució.

⁶⁴ Disposició addicional afegida per l'article 2.8 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).

Divuitena⁶⁵

Derogada

⁶⁵ La disposició derogatòria única de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, ha derogat aquesta disposició addicional (BOE núm. 150, de 23 de juny).

Dinovena⁶⁶

Procediments administratius regulats a la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre.

Els procediments que regula la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Llei orgànica 8/2000,

de 22 de desembre, es regeixen per la seva normativa específica, i s'hi aplica supletòriament aquesta Llei.

⁶⁶ Disposició addicional afegida per l'article 4 de la Llei orgànica 14/2003, de 20 de novembre, de reforma de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre; de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local; de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i de la Llei 3/1991, de 10 de gener, de competència deslleial (BOE núm. 279, de 21 de novembre, i suplement en català núm. 23, de 24 de novembre).

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera

Corporacions de dret públic

Les corporacions de dret públic representatives d'interessos econòmics i professionals han d'ajustar la seva actuació a la seva legislació específica. Mentre no es completi aquesta legislació, els són aplicables les prescripcions d'aquesta Llei en el que sigui procedent.

Segona

Règim transitori dels procediments

1. Aquesta Llei no és aplicable als procediments ja iniciats abans de la seva entrada en vigor, els quals es regeixen per la normativa anterior.
2. Els procediments iniciats durant el termini d'adequació establert en la disposició addicional tercera es regeixen pel que disposa la normativa anterior que els sigui aplicable, tret que, abans de l'expiració d'aquest termini, hagi entrat en vigor la normativa d'adequació corresponent, cas en el qual els procediments iniciats després de la seva entrada en vigor s'han de regular per la normativa esmentada.
3. Als procediments iniciats després del termini de sis mesos a què es refereix la disposició addicional tercera els és aplicable, en tot cas, el que disposa aquesta Llei.⁶⁷

⁶⁷ Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article únic.2 del Reial decret llei 14/1993, de 4 d'agost, pel qual es modifica la disposició addicional tercera i la disposició transitòria segona de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. (BOE núm. 199, de 20 d'agost).

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

1. Queden derogades totes les normes de rang igual o inferior en allò que contradiguin o s'oposin al que disposa aquesta Llei.
2. Queden derogades expressament les disposicions següents:
 - a) De la Llei de règim jurídic de l'Administració de l'Estat, de 26 de juliol de 1957: els punts 3 i 5 de l'article 22, els articles 29, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42 i 43.
 - b) De la Llei de procediment administratiu, de 17 de juliol de 1958: el títol preliminar, els capítols primer, segon i quart del títol primer, el títol segon, els articles 29 i 30, l'article 34, en els punts 2 i 3, l'article 35, els capítols segon, tercer, quart i cinquè del títol tercer, el títol quart, el títol cinquè i els capítols segon i tercer del títol sisè.
 - c) De la Llei reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, de 27 de desembre de 1956: els articles 52, 53, 54 i 55.

3. Es declaren expressament en vigor les normes, siguin del rang que siguin, que regulin procediments de les administracions públiques en allò que no contradiguin o s'oposin al que disposa aquesta Llei.

4. Les referències contingudes en les normes vigents a les disposicions que es deroguen expressament s'han d'entendre efectuades a les disposicions d'aquesta Llei que regulen la mateixa matèria que aquelles.

DISPOSICIÓ FINAL⁶⁸

Desplegament i entrada en vigor de la Llei

S'autoritza el Consell de Ministres a dictar totes les disposicions per aplicar i desplegar aquesta Llei que siguin necessàries.

Aquesta Llei entra en vigor tres mesos després d'haver estat publicada en el Butlletí Oficial de l'Estat.

⁶⁸ Disposició final modificada de conformitat amb l'article 2.9 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (BOE núm. 12, de 14 de gener, i suplement en català núm. 4, de 13 de febrer).